

**JOENSUUN STEINERKOULUN
OPPILASHUOLTOSUUNNITELMA
2021 - 2022**

Joensuun steinerkoulu
Tulliportinkatu 3 (I-talo)
80130 Joensuu

Oppilashuoltosuunnitelman päivittäminen

Joensuun steinerkoulun oppilashuoltosuunnitelma päivitetään lukuvuoden alussa koulukoh-
taisen oppilashuoltoryhmän palaverissa

- päätetään Verso- tiimin jäsenet
- vahvistetaan suojele- ja kriisiryhmä
- vahvistetaan kiinteistön hoidon vastuuhenkilöt
- sovitaan vuoden aikana tehtävistä pelastusharjoituksista ja niiden ajankohdasta
- sovitaan vuoden aikana tehtävistä oppilashuollollisista vierailuista ja vierailijoista

Suojelun valmisteluun kuuluvia käytännön tehtäviä hoitamaan on nimettävä **suojelujohtaja ja apulaissuojelujohtaja**, joiden on oltava sekä asemansa puolesta että muutoin tehtävään sopivia. **Kiinteistön hoidon vastuuhenkilö** vastaa puolestaan ennalta ehkäisevästä palo-
torjunnasta

Suunnitelma on saatettava koko henkilökunnan tietoon. Oppilashuoltosuunnitelma jätetään luettavaksi viikon ajaksi pöydälle, jonka aikana jokaisen koulun henkilökunnan jäsenen tulee tutustua suunnitelmaan ja kuitata se omalla allekirjoituksellaan

Vastuuhenkilöiden on tunnettava tehtävänsä ja vastuunsa suunnitelmassa mainituissa tilan-
teissa. Palotarkastusten yhteydessä pelastusviranomaisen tarkastaa suunnitelman ja siihen liittyvän koulutussuunnitelman toteutumisen.

1. Oppilashuoltosuunnitelmaan tutustuminen

lukuvuosi 2021 - 22

pvm	allekirjoitus

2. Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Tarkistus ja päivitys

pvm	tehdyt päivitykset asia/sivu	KiVa-tiimi
25.11.2011		Eiju Paajanen, Annastiina Säkkinen, Helga Eloranta
27.8. 2012		Eiju Paajanen, Annastiina Säkkinen, Helga Eloranta
8.8. 2013		Annastiina Säkkinen, Helga Eloranta, Hanna-Leena Puhakka
5/2014	Koko oppilashuoltosuunnitelma	Annastiina Säkkinen, Helga Eloranta,
3/2015		Annastiina Säkkinen, Arja Kuronen, Katri Perho
2/2016	Koko oppilashuoltosuunnitelma	Annastiina Säkkinen
	OH-suunnitelma	
1/2017		Annastiina Säkkinen
09/2018	OH-suunnitelma	Annastiina Säkkinen
01/20	OH-suunnitelma	Armi Sykkö, Annastiina Säkkinen
09/21	OH-suunnitelma	Annastiina Säkkinen, Armi Sykkö

3. Turvallisuus-, pelastus- ja kriisisuunnitelman tarkistus ja päivitys

Päivitys

pvm	suojelujohtaja	kiinteistön vas- tuuhlö	Kriisiryhmä
8 / 2009			
8 / 2010			
8 / 2011			
8 / 2012	Satu Fredriksson 040 578 78 97	Matti Immonen	rehtori Satu Fredriksson opettaja, apulaissuojelujoht. Eiju Paajanen koulunkäynninohj. Helga Eloranta kuraattori Sanna Väyrynen kiinteistöhoitaja/ hal. jäsen Matti Immonen

8 / 8 2013	Satu Fredriksson	Matti Immonen	Helga, Annastiina, Hanna-Leena
8/2014	Annastiina Säkkinen	Juha Tornberg	Annastiina, Satu, Sari, Arja, Sanna
1/2015	Annastiina Säkkinen	Juha Tornberg	Annastiina, Satu, Sari, Arja, Carita
2/2016	Annastiina Säkkinen	”	Annastiina. Satu, Sari, Arja, kuraattori, psykologi
8/2018	Annastiina Säkkinen	Juha Tornberg	Annastiina, Sari, työsuoj.valt. Hanna-Kaisa, (syksy 2018), Arja K, kuraattori Mikko Kinnunen, psykologi Mervi Silvennoinen
11/2018	Annastiina Säkkinen	”	” työsuojeluvaltuutettu Armi Sykkö 11/2018 alk.
2019	Annastiina Säkkinen	Riveria/Mauri Nevalainen hallitus Juha Tornberg	Annastiina, rehtori Armi (työsuoj.valtuutettu), Sari K (vararehtori), kuraattori Mikko Kinnunen, psykologi Mervi Silvennoinen, Arja Kuronen ohjaaja
2020	Annastiina Säkkinen	Riveria/M Nevalainen hallitus Juha Tornberg	Annastiina (rehtori) Armi (tsv), Satu F (varar), kuraattori Mikko, psykologi Mervi
09/2021	Annastiina Säkkinen	Riveria/M. Nevalainen hallitus J. Tornberg	Annastiina (rehtori) Armi (tsv), Sari K (varar.), kuraattori Mikko, psykologi?

Ensiapukoulutettujen nimet

2013	Eiju Paajanen, Helga Eloranta, Armi Sykkö, Hanna-Leena Puhakka
2014	Arja Kuronen, Helga Eloranta
2015	Arja Kuronen, Helga Eloranta
2016	Hanna-Kaisa Matveinen
2017	Anu Riikonen
2018	Anu Riikonen, Armi Sykkö, Eiju Paajanen, Juha Kontturi
2019	Armi Sykkö, Juha Kontturi
2020	Armi Sykkö
2021	Armi Sykkö

Harjoitukset

pvm	aihe/järjestäjä	kenelle
26.11. 2012	paloturvallisuuskoulutus/ pelastuslaitos	koko koulu + henkilökunta
26.11. 2012	alkusammutusharjoitus/ pelastuslaitos	5-9.lk + henkilökunta
26.11 2012	poistumisharjoitus/koulu	koko koulu
13.9. 2013	rauhallinen poistumisharjoitus	koko koulu
7.10. 2014	rauhallinen poistumisharjoitus	koko koulu
04/2016	rauhallinen poistumisharjoitus	koko koulu
09/2017	rauhallinen poistumisharjoitus	Otsolan toimipiste Tulliportink 3 G
24.8.2018	rauhallinen poistumisharjoitus	Lastenk. ja Nurmeksentie
2019	rauhallinen poistumisharjoitus	Otsola G-talo 6.-9. lk Riveria järj.
22.1.2020	rauhallinen poistumisharjoitus	Tulliportinkatu 3 (I-talo), yhd. Riverian kanssa
8.9.2021	rauhallinen poistumisharjoitus	”

Koulutukset

pvm	aihe/paikka / järjestäjä	ketkä paikalla
27.3. 2013	Koulun turvallisuuspäivä/AMK Sirkkalan kampus/poliisi- ja pelastuslaitos	Satu Fredriksson, Matti Immonen
kevät 2020	Turvallisuuskoulutusta	Annastiina Säkkinen, Armi Sykkö

Palotarkastajan käynnit

pvm	Huomautettavaa	korjattu pvm

SISÄLLYS

Oppilashuoltosuunnitelman päivittäminen.....	1
SISÄLLYS	6
1 JOHDANTO.....	9
2 OPPILASHUOLLON KOKONAISTARVE JA KÄYTETTÄVISSÄ OLEVAT OPPILASHUOLTOPALVELUT	10
2.1 Yhteisöllinen oppilashuolto.....	10
2.2 Yksilökohtainen oppilashuolto	10
2.3 Käytettävissä olevat oppilashuoltopalvelut	11
2.4 Kouluterveydenhuolto	11
2.5 Psykologi- ja kuraattoripalvelut	12
3 YHTEISÖLLINEN OPPILASHUOLTO JA SEN TOIMINTATAVAT	13
3.1 Yhteisöllisen oppilashuollon järjestäminen.....	13
3.2. Yhteistyö eri tahojen kanssa	13
3.3. Yhteistyö oppilaanohjauksessa, siirtymävaiheissa ja jatko-opintojen suunnittelussa.....	14
3.4 Yhteistyö ja käytänteet kouluympäristön terveellisyyden, turvallisuuden ja koulu yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa	14
3.5. Yhteistyö terveysneuvonnan ja terveystiedon opetuksen välillä välillä.....	15
3.6. Järjestyssäännöt.....	15
3.7. Kasvatuskeinoja ja kurinpitotoimenpiteitä	17
3.8. Poissaolojen seuraaminen, niistä ilmoittaminen ja niihin puuttuminen	18
3.9 Tapaturmien ehkäiseminen sekä ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus	21
3.9.1 Tapaturmien ehkäiseminen.....	22
3.9.2 Ensiapu.....	22
3.9.3 Ensiapu erilaisissa tilanteissa	23
3.9.4 Hätäensiapu	25
3.10 Tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen.....	29
3.10.1 Päihteiden väärinkäyttö.....	29
3.10.2 Toiminta päihteidenkäyttötilanteessa:.....	30

3.11 Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi kiusaamiselta, häirinnältä ja väkivallalta	32
3.11.1 Riitojen selvittely	32
3.11.2 Kiusaaminen	32
3.11.3 Väkivalta	34
3.11.4 Häirintä	36
3.11.5 Aikuinen osapuolena kiusaamis-, väkivalta- ja häirintätilanteissa.....	38
3.11.6 Suunnitelmaan perehdyttäminen, siitä tiedottaminen, seuranta ja arviointi	38
3.12. Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa	39
3.12.1 Koulun suojeleorganisaatio ja kriisiryhmä.....	39
3.13 Turvallisuussuunnitelma	40
3.13.1 Kohteen yleistiedot.....	40
3.13.2 Henkilömäärä	40
3.13.3 Vaaratilanteet	41
3.13.4 Rakenteellinen suojele	42
3.13.5 Hälytys- ja sammutusjärjestelyt	42
3.13.6 Henkilökunnan koulutussuunnitelma	43
3.13.7 Liittyminen kunnan pelastustoimeen ja väestönsuojele	44
3.14 Pelastautumissuunnitelma	45
3.14.2 Viranomaisten varoitus - yleinen vaaramerkki.....	46
3.14.3 Steinerkoulun ennakoitut vaaratilanteet	47
3.14.3.1 Vaaratilanne luokassa.....	47
3.14.3.2 Vaaratilanne koulun keittiössä.....	47
3.14.3.3 Vaaratilanne yläkerran toimistossa ja yläkerrassa sijaitsevassa opettajanhuoneessa	47
3.14.4 Toiminta erilaisissa vaaratilanteissa.....	48
3.14.4.1 Tulipalo	48
3.14.4.2 Sammutusmenetelmät:.....	48
3.14.4.3 Kaasuvaara	49
3.14.4.4 Säteiluvaara	49
3.14.4.5 Akuutti uhkaava väkivaltatilanne koulussa	49
3.14.4.6 Terä- tai ampuma-ase koulussa.....	50
3.14.4.7 Pommiuhka.....	50
3.14.5 Alkusammutuskalustuksen ja lääkekaapin sijainti.....	51

3.14.6 Turvallisuusvalmiuden ylläpito	51
3.15 Kriisisuunnitelma	52
3.15.1 Kriisitilanteiden ehkäisy ja niihin varautuminen sekä toimintatavat äkillisissä kriisitilanteissa.....	52
3.15.1.1 Mielenterveysongelmat.....	52
3.15.1.2 Omaisuusrikokset	55
3.15.1.3 Vakava onnettomuus koulumatkalla/koulussa.....	56
3.15.1.4 Oppilaan vakava sairaus	56
3.15.1.5 Oppilaan lähiomaisen kuolema.....	56
3.15.1.6 Oppilaan tai koulun työntekijän kuolema (sairaus / onnettomuus) ...	57
3.15.1.7 Perheessä tapahtuva väkivalta	61
3.15.1.8 Lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö	62
3.15.1.9 Onnettomuus.....	63
3.15.2 Johtaminen, yhteistyö ja työnjako kriisitilanteissa	64
3.15.3 Suunnitelmaan perehdyttäminen ja tiedottaminen kriisitilanteessa	65
3.15.4 Psykososiaalisen tuen ja jälkihoidon järjestäminen	66
3.15.5 Toimintavalmiuksien harjoittelu, suunnitelman arviointi ja päivittäminen	66
3.16 Tärkeitä puhelinnumeroita.....	67
3.17 Joensuun steinerkoulun poistumistiet ja alkusammutuskalusto	69
4 YKSILÖKOHTAISEN OPPILASHUOLLON JÄRJESTÄMINEN.....	70
4.1 Asiantuntijaryhmä	71
4.2 Oppilashuollon tuki kurinpitovierailuun tai opetuksen epäämisen yhteydessä.....	71
4.3 Yhteistyö kouluterveydenhuollon kanssa laajoissa terveystarkastuksissa	72
4.4 Hoitoa vaativa sairaus, erityisruokavaliot ja lääkityksen järjestäminen koulussa	72
4.5. Henkilötietojen käsittely, salassapito ja tietojen luovuttaminen.....	73
5 OPPILASHUOLLON YHTEISTYÖN JÄRJESTÄMINEN OPPILAIDEN JA HEIDÄN VANHEMPIENSA KANSSA	76
6 OPPILASHUOLLON TOTEUTTAMINEN JA SEURAAMINEN	80

1 JOHDANTO

Joensuun steinerkoulun oppilashuoltosuunnitelma on tehty opetushallituksen 3.3.2014 antaman Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden muuttaminen -määräyksen mukaisesti. Opetussuunnitelman luku 5.4 Oppilashuolto ja turvallisuuden edistäminen on muutettu määräyksen mukaiseen muotoon.

Joensuun steinerkoulun oppilashuoltosuunnitelma on toteutettu yhteistyössä koulun henkilökunnan, oppilashuoltoon osallistuvien yhteistyötahojen, oppilaiden ja vanhempien kanssa. Suunnitelmaa tehdessä on otettu huomioon Joensuun kaupungin Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma. Oppilashuoltosuunnitelma koskee koko koulua osoitteessa Tulliportinkatu 3 (I-talo), 80130 JOENSUU. Lisäksi oppilashuoltosuunnitelman mukaisesti toimitaan aamu- ja iltapäiväkerhon ja muun kerhotoiminnan aikana.

Säännökset, joiden pohjalta muutokset on tehty, ovat:

1. Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013)
2. Eduskunnan sivistysvaliokunnan mietintö 14/2013 vp.
3. Hallituksen esitys eduskunnalle oppilas- ja opiskelijahuoltolaiksi 67/2013
4. Perusopetuslaki (1267/2013)
5. Terveystieteidenhuoltolaki (1326/2010)
6. Eduskunnan sivistysvaliokunnan mietintö 14/2013 vp.
7. Lastensuojelulaki
8. Pelastuslaki (379/2011) 15 § ja valtioneuvoston asetus pelastustoimesta (407/2011)

2 OPPILASHUOLLON KOKONAISTARVE JA KÄYTETTÄVISSÄ OLEVAT OPPILASHUOLTOPALVELUT

2.1 Yhteisöllinen oppilashuolto

Yhteisöllisessä oppilashuoltotyössä seurataan, arvioidaan ja kehitetään koulu yhteisön ja oppilasryhmien hyvinvointia. Lisäksi huolehditaan koulu ympäristön terveellisyydestä, turvallisuudesta ja esteettömyydestä. Siitä vastaa koulu kohtainen oppilashuoltoryhmä. Siihen kuuluu koulumme opettajakunta sekä kouluterveydenhoitaja, koulukuraattori ja koulupsykologi. Tarvittaessa ryhmään osallistuu myös sosiaalityön perhetyöntekijä. Terveys hoitajan kautta saamme asiantuntija-apua koululääkäriltä. Oppilashuoltoryhmän kokoonkutsujana toimii rehtori.

Koulu kohtainen oppilashuoltotapaaminen järjestetään neljä kertaa lukuvuodessa. Säännölliset kokoontumiset ovat elokuussa (lukuvuoden suunnittelu), marraskuussa, helmikuussa ja huhtikuussa (lukuvuoden arviointi). Jos koulu yhteisön- ja ympäristön tarpeet, tuen piirissä olevien oppilaiden asiat tai koulu yhteisöltä tulleet palaute vaatii, ryhmä kokoontuu useammin.

terveydenhoitaja	4 krt/kk, vastaanotto koululla keskiviikkoisin
kuraattori	vastaanotto koululla perjantaisin
koulupsykologi	tarvittaessa

2.2 Yksilökohtainen oppilashuolto

Yksilökohtaisella oppilashuollolla tarkoitetaan oppilaalle annettavia kouluterveydenhuolto-palveluja, kuraattori- ja psykologipalveluja sekä yksittäistä oppilasta koskevaa monialaista oppilashuoltoa. Yksittäisen oppilaan tueksi koottava asiantuntijaryhmä käsittelee oppilaan asioita yhdessä oppilaan ja huoltajan kanssa. Ryhmään voi kuulua esimerkiksi opettajia, erityisopettajia, kuraattori ja terveydenhoitaja. Ryhmän kokoonpano perustuu oppilaan tai tarvittaessa vanhemman suostumukseen. Kokoonkutsujana toimii luokanopettaja tai erityisopettaja.

Yksilökohtaisen oppilashuollon kokonaistarve vaihtelee vuosittain ja riippuu koulun ja eri luokkien oppilasmäärästä.

Terveys hoitaja:	terveystarkastus luokille 2,3,4,6,7 ja 9	30min/oppilas.
	laaja terveystarkastus luokille 1,5 ja 8	1-1,5h /oppilas
Koululääkäri:	laaja terveystarkastus luokille 1,5 ja 8	30 min/oppilas
Kuraattori:	n. 5 h/ vko,	yhteensä n. 34h
Koulupsykologi:	tarvittaessa	

2.3 Käytettävissä olevat oppilashuoltopalvelut

Perusopetuksen oppilashuollosta ja sen palveluista säädetään Oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa (1287/2013). Oppilashuolto kuuluu kaikille kouluyhteisössä työskenteleville sekä oppilashuoltopalveluista vastaaville viranomaisille. Sitä toteutetaan hyvässä yhteistyössä kotien kanssa. Oppilashuoltoon ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut, sekä kouluterveydenhuollon palvelut. Yksilökohtainen oppilashuolto on oppilaalle vapaaehtoista.

2.4 Kouluterveydenhuolto

Koululaisten fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia seurataan säännöllisin terveystarkastuksin.

Kouluterveydenhuollon tehtävänä on:

- Oppilaan/opiskelijan hyvinvoinnin ja terveyden seuranta, arviointi ja edistäminen.
- Osallistuminen koko kouluyhteisön hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen.
- Osallistuminen oppimisen, tunne-elämän ja käyttäytymisen ongelmien tunnistamiseen ja selvittämiseen yhteistyössä muun oppilashuoltohenkilöstön ja opettajien kanssa.
- Koulun työolojen ja koulutyön terveellisyyden ja turvallisuuden valvonta ja edistäminen.
- Kouluterveydenhuolto on oppilaalle maksuton ja vapaaehtoinen ja se järjestetään oppilaantyöpäivän aikana ensisijaisesti koulujen tiloissa. Vanhemmat ovat tervetulleita mukaan lastensa terveystarkastuksiin.

Koululla on sopimus avoterveydenhuollon ylilääkärin kanssa siitä, että koulun oppilaat voivat käyttää kaupungin tarjoamia kouluterveydenhoitajan, koululääkärin ja hammashuollon palveluja. Nämä palvelut on tarkoitettu kaikille kuntalaisille koulumuotoa katsomatta.

Terveydenhoitaja pitää oppilaidemme terveystarkastuksia Tulliportinkatu 3 (I-talossa). Jokainen oppilas käy kouluterveydenhoitajan luona vuosittain terveystarkastuksessa. Vuosittaisten terveystarkastusten lisäksi oppilas itse tai vanhemmat oppilaan puolesta voivat varata terveydenhoitajalta muuta aikaa tarpeen vaatiessa. Terveydenhoitaja ohjaa oppilasta ja perhettä tarvittaessa asianhoidossa eteenpäin.

Terveydenhoitaja ja opettaja huolehtivat oppilaan terveyskasvatuksesta. Terveydenhoitaja käy puhumassa eri luokka-asteilla mm. ravinnosta, levosta, puhtaudesta, naiseksi ja mieheksi kasvamisesta, murrosiän muutoksista ja yläluokilla seksuaalisuudesta, seurustelusta ja päihteistä.

Lääkärintarkastus on osa laajaa terveystarkastusta, joka tehdään 1. 5. ja 8.-luokan oppilaille. Oppilaan huoltajat kutsutaan mukaan laajaan terveystarkastukseen, tällöin tapaamisessa keskustellaan mahdollisista oppilaan ja perheen tarvitsemista tukitoimista. Huoltajien suostumuksella myös opettaja antaa palautetta oppilaan selviytymisestä ja hyvinvoinnista koulussa.

Koulumme oppilaiden **hammashoito** tapahtuu oppilaan kotikunnan hammashoitolassa annettujen ohjeiden mukaisesti. Oppilaat käyvät Siilaisen hammashoitolassa. Hammashoitolaan lähetetään oppilastiedot, ja hoitola lähettää kutsut oppilaille. Vanhemmat huolehtivat lapsen hammashoitolakäynnit.

Kouluterveydenhuollon henkilökunnalla ja terveydenhoitoalan koulutuksen saanneilla henkilökunnan jäsenillä on lupa antaa oppilaille lääkinnällistä apua. Tällöin asiasta on sovittava joka kerta erikseen huoltajan kanssa. Koulun opettajilla tai muulla henkilökunnalla ei ole lupaa lääkitä oppilaita.

2.5 Psykologi- ja kuraattoripalvelut

Psykologi- ja kuraattoripalvelut tukevat osaltaan oppilaita ja heidän vanhempiaan lapsen ja nuoren koulunkäymiseen ja kehitykseen liittyvissä asioissa. Heidän tehtävänä on ehkäistä ongelmia ja tarvittaessa puuttua niihin mahdollisimman aikaisin.

Koulumme **kuraattorina** toimii Joensuun kaupungin koulujen yhteinen kuraattori. Hän huolehtii ennen kaikkea oppilaan sosiaaliseen hyvinvointiin liittyvistä asioista. Koulukuraattorilta saa apua, jos lapsella tai nuorella on pulmia koulunkäynnissä, kaverisuhteissa tai hänen elämässään tapahtuu muutoksia. Nuori voi saada tukea koulukuraattorilta myös omaan elämänsä ja kehitykseensä liittyvissä asioissa. Vanhemmat voivat keskustella koulukuraattorin kanssa kotitilanteesta tai kasvatustavoista. Koulukuraattori on tavattavissa koululla säännöllisesti joka viikko. Sen lisäksi tapaamisia voidaan sopia myös erikseen. Koulukuraattori on tavoitettavissa sähköpostitse ja puhelimella ja häneen voivat ottaa yhteyttä niin oppilaat kuin vanhemmatkin.

Koulupsykologina työskentelee Joensuun kaupungin osoittama koulupsykologi. Koulupsykologi vastaa oppimiseen ja koulunkäymiseen liittyvistä asioista. Jos esimerkiksi lukemaan tai kirjoittamaan oppiminen on erityisen hankalaa tai on vaikea keskittyä opiskeluun ja tehtävien tekemiseen, voi koulupsykologista olla apua. Koulupsykologi osaa selvittää, mistä on kysymys ja järjestää oppilaalle hänen tarvitsemaansa apua. Koulupsykologin työtehtäviin kuuluu oppimisvaikeuksien ja -vahvuuksien arviointi, suositukset opetusmuodoista, tunne-elämän arvioinnit ja jatkohoitosuositusten tekeminen. Koulupsykologi osallistuu tarvittaessa yhteisölliseen ja yksilökohtaiseen oppilashuoltoryhmään sekä konsultoi, neuvoo ja tukee opettajia. Koulupsykologi vierailee koulullamme tarpeen mukaan yhteisöllisen oppilashuoltoryhmän toiveesta. Yksittäistä oppilasta koskevilla asioilla tapaamisista sovitaan yksilökohtaisessa oppilashuoltoryhmässä yhdessä oppilaan ja vanhempien kanssa.

3 YHTEISÖLLINEN OPPILASHUOLTO JA SEN TOIMINTATAVAT

3.1 Yhteisöllisen oppilashuollon järjestäminen

Yhteisöllistä oppilashuoltoa koordinoi koulukohtainen oppilashuoltoryhmä. Siellä suunnitellaan ja keskustellaan koko koulua koskevista oppilashuollollisista asioista ja toimintatavoista. Koulumme oppilashuoltoryhmään kuuluu opettajakunta sekä kouluterveydenhoitaja, koulukuraattori ja koulupsykologi. Tarvittaessa ryhmään osallistuu myös sosiaalityön perheyöntekijä. Terveystenhoitajan kautta saamme asiantuntija-apua koululääkäriltä. Oppilashuoltoryhmämme kokoontuu vuoden aikana säännöllisesti neljä kertaa ja tarvittaessa kutsutaan kokoon muulloinkin. Säännölliset kokoontumisajat ovat elokuussa, marraskuussa, helmikuussa ja huhtikuussa. Koulukohtaisen oppilashuoltoryhmän kokoonkutsujana toimii rehtori.

Oppilashuoltoryhmässä luokanopettajat/ohjaajat käyvät luokkansa läpi ja kertovat oppilaista, luokan ilmapiiristä ja siellä esiintyvistä ilmiöistä yleisesti. Tästä asiasta luokanopettaja on informoinut vanhempia ennen oppilashuoltoryhmän kokoontumista. Oppilaskunnan, joutokunnan ja vanhempien vanhempainilloissa tai muissa yhteyksissä esille nostamat asiat ja suunnitelmat tuodaan myös yleiseen keskusteluun.

Yhdessä sovitaan vuoden aikana tehtävät muun muassa koulun viihtyvyyteen, turvallisuuteen, tupakoinnin, alkoholin ja päihteiden käytön ehkäisemiseen ja puuttamiseen ja kiusaamisen ehkäisyyn liittyvät käytänteet, toimenpiteet ja tempaukset. Koulukohtainen oppilashuoltoryhmä vastaa kouluyhteisön ja – ympäristön terveellisyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin suunnittelusta, kehittämisestä ja arvioinnista.

3.2 Yhteistyö eri tahojen kanssa

Elokuun koulukohtaisessa oppilashuoltoryhmässä suunnitellaan, millaisia koulun ulkopuolisten tahojen järjestämiä opetustuokioita ja vierailuja kouluvuoden aikana eri luokka-asteilla järjestää. Koulun ulkopuolisia yhteistyötahoja ovat esimerkiksi Pohjois-Karjalan pelastuslaitos, Poliisi, Mannerheimin lastensuojeluliitto ja Joensuun nuorisoasema.

Mahdollisia teemoja ovat turvallisuuteen ja pelastautumiseen liittyvät asiat, 8.luokan valtakunnallinen Nauhäätä-kampanja, päihteet, liikenneturvallisuus, nuorten vapaus ja vastuu, kiusaamisen ehkäisy, nettikäyttäytyminen.

Myös vuoden aikana kouluyhteisöstä tai ympäristöstä nousseet tarpeet ja ideat huomioidaan mahdollisuuksien mukaan.

Tavoitteena on, että jokaisella vuosiluokalla olisi vuoden aikana ainakin yksi oppilashuollollisiin asioihin liittyvä ulkopuolinen vierailija / vierailu.

3.3 Yhteistyö oppilaanohjauksessa, siirtymävaiheissa ja jatko-opintojen suunnittelussa

Koulukohtainen oppilashuoltoryhmä on mukana oppilaanohjauksessa, siirtymävaiheissa kouluun tullessa ja koulusta lähtiessä sekä jatko-opintojen suunnittelussa.

Keväällä ennen ensimmäisen luokan alkua kouluun ilmoittautuneiden oppilaiden vanhemmille pidetään yhteinen "kouluilta". Kouluillassa kerrotaan Joensuun steinerkoulun ominaispiirteistä, opiskelusta, oppimisen tuesta ja oppilashuollosta. Paikalla ovat tuleva luokanopettaja, hallituksen jäseniä sekä mahd. koulusihteeri.

Vanhempien luvalla luokanopettaja ottaa yhteyttä tulevien oppilaiden esikouluopettajiin ja keskustelee oppilaan asioista. Tämän jälkeen opettaja tai erityisopettaja haastattelee tarvittaessa perheen. Mikäli näissä keskusteluissa tulee ilmi, että oppilas tarvitsee laajempaa koulunkäynnin tai oppilashuollon tukea kuin mitä koulullamme on mahdollisuus tarjota, suosittelemme hakeutumaan kotikunnan kouluihin. Luokanopettaja tekee kotikäynnit ykkösluokan oppilaille kouluvuoden aikana.

Jos oppilas on siirtymässä kouluumme muille luokille toisesta koulusta, luokanopettaja on yhteydessä vanhempien luvalla aiempaan kouluun. Myös tällöin tuen tarve on merkittävä tekijä siihen, voimmeko ottaa oppilaan kouluumme. Myös jo olemassa oleva oppilasmäärä sillä luokalla, johon oppilas hakee, vaikuttaa.

Oppilasvalinnoista päättää luokanopettaja, rehtori ja tarvittaessa erityisopettaja yhdessä. Tämän jälkeen asia käsitellään koulukohtaisessa oppilashuoltoryhmässä.

Jatko-opintojen suunnittelu alkaa yläkoulussa, painottuen päättöluokalle. Päättöluokan aikana oppilaan ja vanhempien kanssa tehdään tiiviissä yhteistyössä suunnitelma oppilaan jatko-opintoja varten. Oppilaalle tarjotaan vuoden mittaan jatko-opintoihin liittyvää yksilöohjausta. Jatko-opinnot otetaan myös esille päättöluokan syksyllä arviointikeskusteluissa, yhdessä luokanohjaajan, oppilaan ja vanhempien kanssa. Lisäksi päättöluokan vanhemmille järjestetään päättöluokan keväällä jatko-opintoihin liittyvä vanhempainilta. Oppilaat pääsevät myös vuoden aikana tutustumaan useisiin eri jatko-opiskelupaikkoihin. Koulukohtainen oppilashuoltoryhmä koordinoi ja jakaa tehtävät jatko-opintoja suunniteltaessa. Tällöin opinto-ohjaaja on keskeisessä roolissa. Mikäli oppilaalla on päättövaiheessa esimerkiksi vaikeuksia opiskelun tai sopivan opiskelupaikan löytämisen kanssa, kutsutaan koolle tarvittaessa myös asiantuntijaryhmä.

3.4 Yhteistyö ja käytänteet kouluympäristön terveellisyyden, turvallisuuden ja koulu-yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa

Perusopetuslain 29 § mukaan opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskelu-ympäristöön. Oppilaan ja opiskelijan terveyden edistämiseksi seurataan myös koulu-yhteisön ja opiskelu-ympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta. Turvalliseen opiskelu-ympäristöön kuuluu fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen turvallisuus. Opetuksen järjestämisen lähtökohtana on oppilaiden ja koulun henkilökunnan turvallisuuden takaaminen kaikissa tilanteissa. Koulullemme on laadittu turvallisuussuunnitelma, joka sisältää toimintaohjeet erilaisissa turvallisuuteen liittyvissä tilanteissa.

Turvallisuussuunnitelma sisältävää mm. kriisisuunnitelman, pelastussuunnitelman sekä kiusaamisen vastaisen suunnitelman

Ympäristöterveydenhuollon terveydensuojelulain (763/94) 45 §:n perusteella kouluissa tehdään tarkastukset kolmen vuoden välein. Tarkastusryhmään kuuluvat rehtorit, terveydenhoitaja, kuraattori, työterveyshoitaja, oppilaiden edustajat, kiinteistöhuollon edustajat, työterveystarkastaja. Poistumisharjoitukset tehdään vuosittain yhteistyössä palo- ja pelastustoimen kanssa.

Koulun arkipäivässä oppilaiden turvallisuudesta huolehditaan monin tavoin. Tärkeitä ovat yhteiset säännöt ja välituntivalvonta. Turvallisuutta tuovat kaikista välittäminen, riittävä tiedonkulku, järjestyssääntöjen noudattaminen ja koulun ja kodin yhteistyö.

3.5 Yhteistyö terveysneuvonnan ja terveystiedon opetuksen välillä

Lukuvuoden alussa koulukohtaisessa oppilashuoltoryhmässä sovitaan, miten terveydenhoitaja, luokanopettajat ja terveystiedon opettaja jakavat vastuuta kunkin luokka-asteen terveyteen liittyvien asioiden opetuksesta. Terveystiedon opetus alkaa varsinaisesti yläkoulussa seitsemännellä luokalla. Terveysneuvontaa tarjotaan oppilaille kuitenkin jo myös alakoulun puolella. Esimerkiksi viidennellä luokalla terveydenhoitaja käy kertomassa oppilaille murrosikään liittyvistä asioista ja myöhemmin yläkoulussa päihteiden käyttöön liittyvistä vaaroista. Terveydenhoitaja huolehtii myös oppilaiden ruokailutottumuksiin ja unensaantiin liittyvästä neuvonnasta. Terveysneuvontaa voi antaa myös ulkopuolinen taho.

3.6 Järjestyssäännöt

Järjestyssääntöjen tarkoitus ja soveltaminen

Järjestyssääntöjen tarkoitus on edistää koulun sisäistä järjestystä, opiskelun esteetöntä sujumista sekä koulu yhteisön turvallisuutta ja viihtyisyyttä. Koulun järjestyssäännöt ovat voimassa oppilaan ollessa koulussa tai osallistuessa koulun toimintaan koulun ulkopuolella retkillä, leirikoulussa tai työssäoppimisessa. Joensuun steinerkoulun koulualueeseen kuuluvat puukoulu ja sen aidattu piha-alue, Nurmeksentien opetustilat, Otsolan Tulliportinkadun 3 G- ja C-tilat. Järjestyssäännöt eivät koske oppilaan oleskelua koulun alueella muuna aikana.

Oppilaan oikeudet

Oppilaalla on oikeus yhdenvertaiseen ja tasa-arvoiseen kohteluun sekä oikeus henkilökohtaiseen vapauteen ja koskemattomuuteen. Oppilaalla on oikeus turvalliseen opiskelu-ympäristöön. Joensuun steinerkoulussa on laadittu suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä. Koulussa on käytössä Verso-sovitteluohjelma.

Oppilaan velvollisuudet

Oppilaalla on velvollisuus osallistua opetukseen, ellei hänelle ole myönnetty lupaa poissa-oloon. Oppilaalla on velvollisuus suorittaa tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytyä asiallisesti.

Turvallisuus, viihtyisyys ja opiskelun esteetön sujuminen
Hyvä käytös

Oppilaan tulee käyttäytyä hyvien tapojen mukaisesti toisten huomioiden. Oppilaan tulee noudattaa ohjeita sekä omalla käytöksellään kunnioittaa ja edistää työ- ja opiskelurauhaa. Hyvään käytökseen kuuluu esimerkiksi:

- tervehtiminen
- toisten huomioon ottaminen
- annettujen ohjeiden noudattaminen
- hyvät ruokailutavat
- sovituista asioista ja ajoista kiinni pitäminen
- asiallinen ja tarkoituksenmukainen pukeutuminen.

Oppilaan tulee saapua ajoissa kouluun ja oppitunneille. Kiusaaminen on kielletty. Lunttaaminen ja muu koulutyöhön liittyvä vilppi on aina rangaistavaa.

Oleskelu ja liikkuminen

Koulupäivän aikana koulun alueelta saa poistua ilman lupaa vain koulun alueen ulkopuolella pidettäville oppitunneille.

Ulkovälitunnit vietetään koulun piha-alueella.

Yläkoululaisten koululta toiselle siirryttäessä oppilaan tulee kulkea suorinta reittiä ja huolehtia siitä, että ehtii oppitunnille ajoissa.

Koulumatkoilla tulee noudattaa liikennesääntöjä ja käyttää asianmukaisia suojavarusteita, esimerkiksi pyöräillessä ja mopoillessa kypärää. Kulkuvälineet pysäköidään niille osoitetuille paikoille. Koulun loputtua oppilaan tulee lähteä viivyttämättä sovittuun paikkaan. Koululle kyyditystä odottamaan jäävän oppilaan tulee käyttäytyä koulun sääntöjen mukaisesti. Oleskeleua koulun alueella koulun jälkeen koskevat kaupungin yleiset järjestyssäännöt.

Siisteydestä ja ympäristöstä huolehtiminen

Oppilaan tulee huolehtia omista tavaroistaan ja vaatteistaan. Toisen omaisuutta tulee kunnioittaa eikä toisen tavaroita saa ottaa ilman lupaa. Koulun omaisuutta käytetään asiaankuuluvalla tavalla ja yhteisistä välineistä pidetään hyvää huolta. Viallisista, rikkoutuneista tai kadonneista tavaroista ilmoitetaan heti opettajalle tai ohjaajalle. Oppilas on velvollinen suorittamaan korvauksen, jos hän tahallaan rikkoo koulun tai toisten omaisuutta. Vaarallisten tai laittomien esineiden tuonti kouluun on kielletty.

Koulun sisätilat ja piha pidetään siistinä. Oppilas on velvollinen siivoamaan aiheuttamansa sotkun.

Tietokoneen, matkapuhelimen ja muiden mobiililaitteiden käyttö

Matkapuhelin ja muut mobiililaitteet pidetään poissa näkyvistä ja äänettöminä oppituntien aikana. Poikkeuksena ovat tilanteet, joissa niitä käytetään opiskelussa opettajan luvalla. Oppilas ei saa julkaista toisesta henkilöstä otettua valokuvaa tai videota ilman tämän lupaa Internetissä, sosiaalisessa mediassa tai muussa julkisessa paikassa. Oppilaan tulee noudattaa hyviä internet-käyttämisen sääntöjä. Oppilastoihin oppilaan on merkittävä lähteet, joista hän on ottanut tiedot tai kuvat työhönsä. Plagointi on kiellettyä.

3.7 Kasvatuskeinoja ja kurinpitotoimenpiteitä

- **Puhuttelu:** Lievässä koulun sääntöjen rikkomuksessa opettaja tai rehtori puhuttelee oppilasta.
- **Kasvatuskeskustelu:** Koulun sääntöjen rikkomuksissa voidaan rangaistuksien sijaan tai niiden rinnalla käyttää kasvatuskeskustelua. Kasvatuskeskustelua voi käydä rehtori, opettaja tai muu oppilashuollon edustaja. Kasvatuskeskustelu voidaan käydä oppilaan kanssa tai yhdessä oppilaan ja vanhempien kanssa. Keskeiset asiat kirjataan.
- **Luokasta poistaminen:** Oppitunneilla on kaikilla oikeus työrauhaan. Opetusta häiritsevä oppilas voidaan poistaa luokasta tarvittavin keinoin.
- **Laiminlyötyjen kotitehtävien korvaaminen:** Kotitehtävänsä laiminlyönyt oppilas voidaan määrätä työpäivän päätyttyä enintään tunniksi kerrallaan valvonnan alaisena suorittamaan tehtäviä. Oppilaan vanhemmille ilmoitetaan asiasta etukäteen.
- **Jälki-istunto:** oppilas voidaan määrätä enintään kahden tunnin jälki-istuntoon. Jälki-istunnon antava opettaja tekee asiasta kirjallisen selvityksen, jossa yksilöidään teko ja oppilaan näkemys asiasta. Selvitys toimitetaan huoltajalle ja oppilas palauttaa sen allekirjoitettuna. Sen jälkeen jälki-istunto tapahtuu ennalta määrättyinä ajankohtana.
- **Kirjallinen varoitus:** Jos oppilas muista kurinpitotoimista huolimatta jatkaa kielteistä toimintaansa, rehtorin päätöksellä hänelle voidaan antaa kirjallinen varoitus. Ennen varoituksen antamista kuullaan oppilasta ja hänen huoltajaansa.
- **Erottaminen:** Jos kirjallinen varoituskaan ei tuota toivottua tulosta oppilaan käytökseen, opetuksenjärjestäjän päätöksellä hänet voidaan erottaa enintään kolmen kuu-kauden ajaksi koulusta. Ennen erottamista kuullaan oppilasta ja hänen huoltajaansa. Opetuksen järjestäjä huolehtii, että oppilaalla on erottamisen aikana mahdollisuus pysyä opetuksessa mukana.
- **Poisotto-oikeus:** Mikäli oppilas tuo kouluun vaarallisen tai laittoman esineen, on opettajalla ja rehtorilla oikeus esineen haltuun ottamiseen.
- **Tarkastamisoikeus:** Opettajalla ja rehtorilla on oikeus tarkastaa oppilaan mukana olevat tavarat ja oppilaitoksen säilytystilat, mikäli epäillään, että oppilaalla on hallussa vaarallinen tai laiton esine.
- **Voimakeinojen käyttö:** Vaarallisen, laittoman tai oppimista tosiasiallisesti häiritsevän esineen poisottamisen yhteydessä voidaan käyttää voimakeinoja, mikäli se on välttämätöntä, oikeassa suhteessa oppilaan ikään ja tilanteen uhkaavuuteen, ja turvallisuus ei vaarannu.

Oppilaalle tarjotaan mahdollisuutta oppilashuollolliseen tukeen, kuten kuraattoripalveluihin, kurinpitovangastusten tai opetuksen osallistumisen epäämisen yhteydessä. Tarvittaessa,

etenkin toistuvien kurinpitörangaistusten sattuessa, koolle kutsutaan myös asiantuntijaryhmä.

Järjestyssääntöjen seuranta ja tarkistaminen

Järjestyssäännöt käydään läpi oppilaiden ja uusien työntekijöiden kanssa jokaisen lukuvuoden alussa ja niistä tiedotetaan koteihin. Järjestyssäännöt ovat nähtävillä myös koulun nettisivuilla. Järjestyssäännöt arvioidaan ja tarkistetaan lukuvuoden lopussa ja niitä päivitetään tarvittaessa.

3.8 Poissaolojen seuraaminen, niistä ilmoittaminen ja niihin puuttuminen

Oppilaan velvollisuudet: Oppilaan tulee osallistua perusopetukseen, jollei hänelle ole erityisestä syystä tilapäisesti myönnetty vapautusta. (POL 35 §)

Huoltajan velvollisuudet: Huoltajan on huolehdittava siitä, että oppivelvollisuus tulee suoritettua (POL 26 §)

Luokanopettajat pitävät kirjaa oppilaan poissaoloista. Vanhempien velvollisuus on tiedottaa oppilaan sairastumisesta johtuvasta poissaolosta etukäteen joko soittamalla, tekstiviestillä tai sähköpostitse. Vastuu tiedottamisesta on vanhemmalla, ei oppilaalla. Oppilaan oma ilmoitus ei ole riittävä. Mikäli luokanopettaja ei tiedä oppilaan poissaolon syytä, ottaa hän jo samana päivänä yhteyttä kotiin asian selvittämiseksi. Kodin ja koulun väliseen yhteydenpitoon on otettu syksyllä 2018 Wilma-järjestelmä.

Mikäli oppilas tarvitsee vapaata koulusta muun kuin sairastumisen takia, tulee huoltajan pyytää lupaa kirjallisesti mahdollisimman ajoissa. Luokanopettaja/ohjaaja voi myöntää vapaan kolmen päivän ajaksi. Mikäli kysymyksessä on pidempi aika, lupaa pitää pyytää rehtorilta.

Jos oppilas sairastuu koulupäivän aikana, luvan kotiinlähtöön antaa luokanopettaja tai tarvittaessa joku muu opettaja. Luokanopettaja, ohjaaja tai koulusihteeri soittaa oppilaan huoltajalle ja pyytää hakemaan hänet kotiin mahdollisimman pian. Tällä välin ohjaaja pitää huolta oppilaasta. Oppilas ei saa lähteä koulusta ilman lupaa.

Sairauspoissaolon aikana oppilas mahdollisuuksien mukaan huolehtii koulutehtävistään. Poissaoloajan koulutehtävien selvittäminen kuuluu oppilaalle ja vanhemmille. Mikäli oppilas pystyy opiskelemaan sairastumisen aikana, pyritään hänelle toimittamaan siihen tarvittavat ohjeet ja materiaali kotiin yhteistyössä vanhempien ja opettajan kanssa. Kouluun paluun jälkeen asiat, jotka koulussa on opiskeltu oppilaan sairauspoissaolopäivien aikana, käydään oppilaan kanssa läpi tarvittaessa tukiopetuksessa tai osa-aikaisessa erityisopetuksessa. Jos oppilas on ollut poissa muun syyn takia, vastuu poissaoloajan asioiden selvittämisestä, opettamisesta ja vihkotyön tekemisestä kuuluu vanhemmille.

Oppilaan poissaoloaikana pidettyjen kokeiden ja kertausten suorittamisesta sopivat ainetta opettava opettaja, oppilas ja vanhemmat keskenään.

Sairauspoissaolot

Sairauteen liittyvissä tilanteissa yksilökohtaisen asiantuntijaryhmän merkitys korostuu erityisesti silloin, kun oppilaalla on jokin pitkäaikaissairaus ja sen yhteydessä pitkiä poissaolojaksoja joko kotona tai sairaalassa. Opintojen eteneminen ja oppilaan hyvinvoinnin kokonaisvaltainen tukeminen edellyttää tiivistä yhteistyötä huoltajien, opetushenkilöstön, ohjauksen ja oppilashuollon palveluista vastaavien kanssa. Yhteistyö edellyttää usein myös toimivia verkostoja erikoissairaanhoidon tai muiden vastaavien toimijoiden kanssa.

Luvalliset poissaolot

Vaikka luvalliset poissaolot ovat mahdollisia, on tärkeää seurata poissaolojen määrää ja ajoittumista lukuvuodenaikana. Perheen parissa vietetty yhteinen loma lukuvuoden lomajaksojen ulkopuolella voi olla tärkeä perheen eheyttä tai voimavaroja lisäävä tekijä. Varsinkin tilanteissa, jolloin perheessä on ollut voimavaroja kuluttavaa sairautta tai surua, voi olla perusteltua tukea oppilaan lyhyttä poissaoloa yhdessä perheen kanssa.

Luvalliset poissaolot, varsinkin, jos niitä on paljon, voivat kuitenkin myös haitata oppilaan kiinnostumista ryhmään ja estää opetukseen liittyvän yhteisöllisen oppimisen ja ryhmätoiminnan pitkäjänteistä toteutumista. Tämä voi vaikuttaa koko luokkayhteisön toimintaan. Ne voivat synnyttää myös lisääntyvää tuen tarvetta opetuksessa.

Oppilashuollon koulukohtaisessa oppilashuoltoryhmässä seurataan ja keskustellaan poissaolojen määrästä yleisesti eri luokissa. Tarvittaessa asiaa käydään myös oppilaan kahdenkeskisissä keskusteluissa terveystarkastusten yhteydessä tai kuraattorin ja psykologin kanssa. Kodin ja koulun yhteistyössä on tärkeä pohtia näitä kysymyksiä sekä tukea oppilasta omaa vastuunottoa opiskelustaan ja roolistaan ryhmän jäsenenä.

Luvattomat poissaolot

Luvattomien poissaolojen taustalla voi olla monia erilaisia syitä. Lintsaaminen luvattoman poissaolon muotona viittaa usein joko koulunkäynnin motivaatio-ongelmiin tai oppilaan ja opiskelijan elämäntilanteeseen liittyviin syrjäytymistä aiheuttaviin syihin tai päihde-, huume- tai rikoskierteeseen. Luvaton poissaolo voi olla myös satunnainen ratkaisu ilman, että sen taustalla on suurempia vaikeuksia tai ongelmia.

Luvattomien poissaolojen esiintymistä voidaan ehkäistä huolehtimalla koulun ja opiskeluyhteisön hyvinvoinnista ja turvallisuudesta ja puuttumalla varhain esille tuleviin ongelmiin. Oppilaiden ja opiskelijoiden yksilöllisen tuen ja terveystarkastusten yhteydessä saadaan tietoa yksittäisen lapsen ja nuoren hyvinvoinnista ja erityisen tuen tarpeesta. Luottamukselliset suhteet koulun ja oppilaitoksen aikuisiin mahdollistaa myös sen, että oppilas ja opiskelija voi hakea tukea perheessä oleviin ongelmiin.

Luvattomien poissaolojen seuranta ja niihin puuttuminen on syrjäytymisen ehkäisyä. Poissaolot voivat vaikuttaa lapsen ja nuoren hyvinvointiin ja lisäävät oppimisvaikeuksia ja muita

opiskeluun liittyviä ongelmia. Ne voivat joskus olla ensimmäinen koulussa tai oppilaitoksessa havaittu merkki siitä, että oppilaalla ja opiskelijalla on kasvussa, kehityksessään tai elämäntilanteessaan olevia vakaviakin ongelmia. Poissaoloihin puuttumisessa kurinpitoon liittyvät toimenpiteet eivät saa estää riittävän ja kohdennetun tuen saamista heti, kun vaikeudet on havaittu.

Poissaoloihin puuttuminen

Koulun menettelytavat poissaolojen seurannassa:

Kun oppilaalla on runsaasti poissaoloja, luokanopettaja/ohjaaja keskustelee asiasta ensin huoltajien kanssa, ja tarvittaessa kokoaa asian ympärille asiantuntijaryhmän oppilaan ja/tai vanhempien luvalla.

A. Epäselvät tai epätavallisen runsaat sairauspoissaolot:

- luokanopettaja keskustelee oppilaan ja huoltajan kanssa – kertoo mitä huonoja seurauksia runsaista poissaoloista aiheutuu – miksi ollaan huolissaan ja mikä on koulun ohjeistus
- luokanopettaja ja muut oppilasta opettavat opettajat sopivat oppilaan ja huoltajan kanssa tekemättömien töiden tekemisestä kotona.
- luokanopettaja ohjaa oppilaan (oppilaan/ vanhempien luvalla) kouluterveydenhoitajalle, joka tarvittaessa ohjaa koululääkärille tai tarvittaviin jatkotutkimuksiin
- tarvittaessa tapausta varten koottava moniammatillinen asiantuntijaryhmä (luokanopettaja – terveydenhoitaja- kuraattori) tekee yhteistyötä asian selvittelyssä ja seurannassa oppilaan ja huoltajan kanssa
- 15 sairauspäivän (sis. selvittämättömät) (= 60 tuntia) jälkeen / lukukausi pyydetään sairauspoissaolosta terveydenhoitajan tai lääkärin todistus

Luvattomat poissaolot:

- luokanopettaja ottaa yhteyttä huoltajaan mieluiten samana tai seuraavana päivänä
- luokanopettaja sopii huoltajan kanssa luvattomien poissaolotuntien korvaamisesta
- jos kyse ei ole yksittäisestä laiminlyönnistä vaan suuremmasta huolesta → oppilasta kehoitetaan tapaamaan koulukuraattoria elämäntilanteen selvittämiseksi → kuraattori keskustelee oppilaan kanssa ja on yhteydessä kotiin.

B. Jos epäselvät tai luvattomat poissaolot jatkuvat

- kutsuu luokanopettaja oppilaan ja huoltajan palaveriin, missä tilannetta selvitetään ja tehdään suunnitelma tilanteen kohentamiseksi. Mukana palaverissa voi olla terveydenhoitaja/ kuraattori/ erityisopettaja/ oppilaanohjaaja/rehtori oppilaan/ huoltajan suostumuksen mukaan. Sovitaan seuranta-tapaaminen.
- huoltajan/ oppilaan kanssa yhdessä sovitaan, että asian seuraamiseksi kootaan yksilökohtainen asiantuntijaryhmä.

- oppilas ohjataan tarvittaessa oppilaan/ huoltajan suostumuksella sosiaalitoimen tukitoimien piiriin tai etsitään muita koulun ulkopuolisia tahoja oppilaan auttamiseksi.

C. Jos tilanne ei korjaannu

- käsitellään asiaa asiantuntijaryhmässä (oppilasta ja huoltajaa informoitu tai itse paikalla) ja sovitaan jatkotoimista, Mahdollisia jatkotoimia ovat
- muutokset koulun opetusjärjestelyissä
- ohjaaminen perheneuvolaan
- yhteys lastensuojeluun, tarvittaessa lastensuojeluilmoitus

Poissaoloon liittyviin tilanteisiin voidaan oppilashuollon koulukohtaisessa ja yksilökohtaisen asiantuntijaryhmän moniammatillisessa yhteistyössä vaikuttaa sekä ennaltaehkäisevän työn, varhaisen tunnistamisen ja puuttumisen että poissaolojen jälkeisen tuen keinoin. Perusopetuslaissa säädetään oppilaiden ja opiskelijoiden velvollisuuksista. Näiden mukaan oppilaan ja opiskelijan on osallistuttava opetukseen. Oppilaan ja opiskelijan on suoritettava tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytyttävä asiallisesti.

Yksilökohtaisen asiantuntijaryhmän moniammatillista yhteistyötä oppilaan ja huoltajan kanssa tarvitaan erityisesti tilanteissa, joissa luvattomat poissaolot ovat seurausta oppilaan omaan kasvuun ja kehitykseen tai elämäntilanteeseen liittyvistä vaikeuksista tai kriiseistä. Luvattomat poissaolot voi olla myös seurausta siitä, että oppilas on ollut jatkuvan kiusaamisen tai häirinnän kohteena koulussa ja oppilaitoksessa tai hänellä on vaikeuksia muiden oppilaiden kanssa tai oppilas- opettajasuhteessaan. Poissaolo voi liittyä myös muuhun mielenterveyteen liittyvään häiriöön tai oireeseen, kuten ahdistuneisuus tai masennus.

Raja sairauteen liittyvän ja luvattoman poissaolon välillä on usein häilyvä. Huoltajat saattavat usein olla tietoisia oppilaan poissaolosta tai joissain tapauksissa jopa itse päättää, että lapsen tai nuoren ei tarvitse käydä koulua. Joissain tilanteissa myös perheissä olevat mielenterveys- tai päihdeongelmat saattavat johtaa siihen, että lapsi ja nuori jää seuraamaan ja tukemaan ongelmaista perheenjäsentä tai hoitamaan häntä. Poissaolon syyt voivat usein näyttäytyä usein toistuvina epämääräisinä somaattisina vaivoina, ja tulee näin tilastoiduksi sairauspoissaolona.

Riippumatta siitä, mitkä tekijät luvattomien poissaolojen taustalla ovat, niiden syyt tulee selvittää asiantuntijaryhmän moniammatillisessa yhteistyössä yhdessä oppilaan ja huoltajan kanssa. Tilanteissa, joissa poissaolot johtuvat perheen vanhempien ongelmista, tulee riittävän ajoissa olla yhteyksissä lastensuojeluviranomaisiin tuen saamisen varmistamiseksi.

3.9 Tapaturmien ehkäiseminen sekä ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus

Tapaturmien ehkäisy on osa koulun ja oppilaitoksen turvallisuuden edistämistä. Turvallisen toimintakulttuurin rakentaminen kouluyhteisöön perustuu oppilaiden, vanhempien, opettajien, koulun johdon, muun koulun henkilöstön ja opetuksen järjestäjän keskinäiseen yhteistyöhön. Yhteistyö ei rajoitu ainoastaan kouluyhteisön sisälle, vaan myös ulkopuolisten toimijoiden asiantuntemuksen ja työn hyödyntäminen on tarpeen (esim. sosiaali- ja terveystoimi, kunnan terveys- ja tekninen toimi, pelastuslaitos, poliisi).

Oppilaalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Siihen kuuluu fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen turvallisuus. Opetuksen järjestämisen lähtökohtana on oppilaiden ja koulun

henkilökunnan turvallisuuden takaaminen kaikissa tilanteissa. Oppimisympäristön turvallisuuden edistäminen on osa koulu yhteisömme toimintakulttuuria.

3.9.1 Tapaturmien ehkäiseminen

Ulkoalueella tapahtuvia tapaturmia ehkäistään välituntien ja mahdollisten muiden ulkona vietettävien oppituntien aikana niin, että välituntivalvoja tai oppituntia pitävä opettaja ja koulunkäynnin ohjaaja seuraavat oppilaita ja ohjaavat ja opastavat oppilaita toimimaan ulkona turvallisesti. Sisätiloissa tapahtuvilla oppitunneilla, esim. liikunta, tekninen ja tekstiilityö sekä kotitalous, opettaja käy läpi oppilaiden kanssa turvalliseen työskentelyyn liittyvät ohjeet ja huolehtii niiden noudattamisesta.

Tapaturmia ehkäistään talvisin huolehtimalla hiekoituksesta piha-alueella. Näin estetään mahdolliset liukkauden aiheuttamat kaatumiset ja muut loukkaantumiset. Myös keväällä pyritään huolehtimaan siitä, että hiekoitushiekka poistetaan, jotta se ei aiheuta liukastumisia tai kaatumisia pyörällä.

Vaaratilanteiden keskeisiä toimintaperiaatteita harjoitellaan oppilaiden kanssa. Opettajat käyvät vuosittain luokkiensa kanssa läpi keskeisiä toimintatapoja eri vaaratilanteissa: tulipalo, kaasuvaara, väkivaltatilanteet jne. (alkusammutus, poistuminen vaaratilanteesta, hälyttäminen ja kokoontumispaikka). Harjoitusten tarkoitus ja toteutus vaihtelevat vuosittain. Harjoituksissa huomioidaan oppilaiden ikätaso. Harjoituksen laatu ja sen ajankohta sovitaan lukuvuoden alussa koulukohtaisessa oppilashuoltoryhmässä.

Koko henkilöstö tähtää toimissaan turvallisuutta edistäviin toimintatapoihin. Jokainen uusi koulun palvelukseen rekrytoitu henkilö perehdytetään turvallisuussuunnitelmaan pian työsuhteen alettua. Osa henkilökunnasta on saanut ulkopuolista ensiapukoulutusta. Ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus on kuvattu koulun turvallisuussuunnitelmassa, joka tarkistetaan ja päivitetään kerran vuodessa. Henkilökunnan koulutuksesta vastaa rehtori.

Työpaikan paloturvallisuuden ja sähkölaitteiden kunnon tarkistamisesta vastaa kiinteistöhoitaja. Vaaraa aiheuttavat kemikaalit, kuten pintakäsittely- ja siivousaineet, säilytetään lukuissa tiloissa. Pintakäsittely- ja siivousaineista vastaa kiinteistöhoitaja.

Jokainen henkilökunnan jäsen osaa:

Tehdä tilanteen mukaisen hätäilmoituksen.

Tietää alkusammuttimien sijainnin ja osaa käyttää niitä.

Tuntee rakennuksessa olevat kaikki poistumistiet.

Tuntee rakennuksen muut turvajärjestelyt ja osaa toimia niiden mukaisesti.

Tuntee vastuunsa muiden turvallisuudesta ja osaa ohjata tilannetta.

Tietää kuinka toimitaan säteily- tai kaasuonnettomuustilanteessa.

3.9.2 Ensiapu

Ensiapua annetaan kunkin tilanteen edellyttämällä tavalla. Ensiapua antaa koulun henkilökunta. Tarvittaessa oppilas saatetaan tai ohjataan terveydenhuollon ammattilaisen tutkittavaksi lääkäripäivystykseen tai ensiapuun. Tässä tilanteessa otetaan yhteys huoltajaan ja sovitaan toimintatavoista yhdessä.

Jos tilanne on vakava (esimerkiksi silloin, kun ihminen vuotaa runsaasti verta, ei vastaa puhutteluun, ei hengitä tai hänellä ei ole verenkierron merkkejä), soitetaan ambulanssi soittamalla hätänumeroon 112 ja noudatetaan hätäkeskuksesta annettuja ohjeita. Huoltajiin ollaan yhteydessä mahdollisimman pian.

3.9.3 Ensiapu erilaisissa tilanteissa

A. Vakava onnettomuus koulumatkalla/koulussa

- ensiapu paikan päällä
- hälytys sairaankuljetukseen 112
- yhteys kotiin
- ilmoitus terveydenhoitajalle: Anna Räsänen, puh. 050-913 5829
- onnettomuuden silminnäkijöiden hoito
- kriisityhmä kokoontuu
- tarvittaessa tiedotus koulun sisällä

B. Nirhaumat ja pienet haavat

Puhdista haava vedellä ja saippualla tai puhdistusaineella. Suojaa haava.

C. Ommeltavat haavat (yli 1 cm)

Tyrehdytä verenvuoto painamalla suoraan haavaan ja kohottamalla raaja ylös. Peitä haava, mutta älä puhdista. Sido painesidos suuriin haavoihin. Tue tarvittaessa. Lähetä potilas lääkärinpäivystykseen.

D. Sähkötapaturmat

Katkaise virta. Elvytä tarvittaessa. Ota tarvittaessa myös yhteys terveydenhoitoon.

E. Nyrjähdykset ja venähdykset

Tee heti: kohoasento, anna kylmää esim. jääpussi, lumi tai kylmä pyyhe. Lisää kompressio (puristus tai tuki).

F. Luunmurtumat

Älä liikuta, ellei ole pakko. Tue esim. toiseen raajaan. Lähetä potilas lääkärinpäivystykseen tai ensiapuun.

G. Ampiaisen tai mehiläisen pisto

Kylmällä hautominen. Tarvittaessa kortisonipitoinen voide ja jos laajat turvotukset, voit antaa kyypakkauksen kortisonitabletin.

H. Palovammat

Jäähdytä noin 20 c:n lämpötilaisessa vedessä 20-30 min. Ratkaise jatkohoidon tarve. Lapset viedään yleensä lääkärin hoitoon. Laita tarvittaessa rasvasidos. Älä laita rasvoja palovammaan, peitä vamma ja vie potilas päivystävään lääkäriin.

I. Silmävammat

Huuhtele, jos ei auta, peitä ja vie päivystävään lääkäriin.
Jos syövyttävä aine silmässä, huuhtele runsaasti, muuten kuin yllä.

J. Sairauskohtaukset

Diabetes (shokki)

- tajuton --- kylkiasento, PKKS:aan
- tajuissaan ---- annetaan voileipää, maitoa.

Epilepsia

- älä yritä estää kouristusliikkeitä, mutta huolehdi, ettei henkilö niistä kolhiinnu.
- älä työnnä suuhun mitään.
- jos kohtaus ei mene ohi 15 min. - ota yhteys lääkäriin.

Ensiapu epileptisessä kohtauksessa

1. Älä jätä yksin
2. Älä estä kouristusliikkeitä, mutta varo kolhiintumasta
3. Avaa kiristävät vaatteet
4. käännä henkilö kylkiasentoon
5. Älä laita suuhun mitään
6. Älä anna lääkkeitä (kohtauksen alettua myöhäistä)
7. Jos kouristuksia yli 15 min. tilaa ambulanssi
8. Tarkkaile kohtauksen kulkua:
 - miten alkanut
 - puhuuko henkilö
 - tuleeeko suusta vaahtoa
 - pureeko kieleensä

- tuleeko virtsa/uloste alle
- minkä värinen henkilö on
- kauanko tajuttomuus kesti

Muuta huomioitavaa:

Isoissa kohtauksissa potilas on aluksi jäykkä ja väriltään sinertävä. Seuraa raajojen nykivät liikkeet, väsymys ja uni. Lääkkeitä nautitaan vain ohjeiden mukaan

Kohtausta edistävät seikat:

Epäsäännöllinen lääkitys, alkoholi, väsymys/unen puute, kuukautiset ja henkinen jännitystilä.

K. Vieraan esineen poistaminen hengitysteistä

- Jos tajuissaan, käske yskimään.
- Lyö napakasti lapaluiden väliin 4 kertaa. Jos ei auta, soita ambulanssi.
- Jos potilas menettää tajunnan, laita pitkälleen ja puhalla ilmaa keuhkoihin ja laita kyljelleen.
- Jatka lyöntejä lapaluiden väliin, jos esine ei ole poistunut.

L . Aivotärähdys

- Lievä: lepo, tarkkailu koulussa/kotona, tarvittaessa yhteys lääkäriin
- Vakava: (päänsärky, oksennus, tajuttomuus), lepo kylkiasennossa, päivystävään lääkäriin.

Huom! Varmista epävarmassa tilanteessa terveydenhoitajalta hoitopäätös. Tiedota heti huoltajalle tapahtuneesta sekä siitä, mitä hoidon suhteen on tehty/minne oppilas viety.

3.9.4 Hätäensiapu

Hätäensiapu on henkeä pelastavaa ensiapua, jolla tarkoitetaan sitä välitöntä apua, jolla

- pelastetaan ihmisen henki
- estetään sairastuneen tai loukkaantuneen tilan paheneminen
- ja huolehditaan ammattiavun saamisesta paikalle

Hätätilanteessa on kysymys minuuteista. Loukkaantunut tai äkillisesti sairastunut tarvitsee aina apua. Tilanne on esimerkiksi vakava silloin, kun ihminen vuotaa runsaasti verta, ei vastaa puhutteluun, ei hengitä tai hänellä ei ole verenkierron merkkejä. Verenkierron merkkejä ovat liikehtiminen, ääntely, nieleminen ja silmien avaaminen.

Näin autat tajutonta, hengittävää henkilöä

Tajuton voi tukehtua, jos hän makaa selällään.

Kun näet maassa makaavan henkilön

- Selvitä ensimmäiseksi, saatko hänet hereille.
- Jos hän ei herää, soita hätänumeroon 112 ja noudata annettuja ohjeita.
- Tarkista hengittääkö tajuton.
- Jos hän hengittää, käännä hänet kylkiasentoon hengityksen jatkumisen varmistamiseksi. Näin kieli ei tuki hengitysteitä ja oksennukset sekä muut eritteet valuvat suusta ulos.

Tajuttoman kääntäminen kylkiasentoon

- Nosta autettavan toinen käsi yläviistoon kämmen ylöspäin ja aseta toinen käsi rinnan päälle.
- Nosta takimmainen polvi koukkuun.
- Tartu kiinni autettavan hartiasta ja koukussa olevasta polvesta ja käännä hänet itseesi päin kylkiasentoon.
- Aseta käsi posken alle kämmenselkä ylöspäin.
- Jätä päällimmäinen jalka suoraan kulmaan.
- Varmista pään asento niin, että hengitystiet pysyvät auki.
- Tarkkaile autettavan hengitystä ja mahdollista heräämistä kunnes saat ammattiapua.

Elvytys (kuvat seuraavalla sivulla)

Elvytyksen onnistumisen ratkaisee aika, joka kuluu sydämenpysähdyksestä elvytyksen aloittamiseen. Eloton ihminen näyttää kuolleelta, hengitys on pysähtynyt eikä verenkierron merkkejä ole.

- Ota selvää, saatko elottomalta näyttävän hereille. Ravistele ja kysy äänekkäästi "Oletko kunnossa, mitä on tapahtunut?"
- Jos hän ei herää, soita hätänumeroon 112.
- Avaa hengitystiet. Taivuta päätä taaksepäin ja nosta leukaa.
- Tarkista, hengittääkö autettava normaalisti? Katso, kuuntele ja tunnustele enintään 10 sekuntia.
- Jos hän hengittää normaalisti, käännä hänet kylkiasentoon ja valvo hengitystä ammattiavun tulon saakka.
- Jos hän ei hengitä normaalisti, aloita paineluelvytys. Aseta toisen käden kämmenen tyvi keskelle rintalastaa ja toinen käsi sen päälle. Painele rintalastaa 30 kertaa painelutaajuudella 100 kertaa minuutissa. Anna rintalasta painua alapäin 4-5 cm.
- Jatka puhalluselvytyksellä. Avaa uudestaan hengitystiet. Sulje autettavan sieraimet etusormella ja peukalolla ja paina huulesi tiiviisti hänen suulleen. Puhalla 2 kertaa ilmaa keuhkoihin.
- Jatka painelu-puhalluselvytystä rytmillä 30:2, kunnes vastuu siirtyy ammattihenkilölle, hengitys palautuu tai et enää jaksaa elvyttää.

1. Saatko elottomalta näyttävän hereille? Jos hän ei herää, soita hätänumeroon 112.

2. Avaa hengitystiet taivuttamalla päätä taaksepäin ja nostamalla leukaa. Tarkista, onko hengitys normaalia.

3. Jos autettava hengittää normaalisti, käännä hänet kylkiasentoon.

4. Jos hän ei hengitä normaalisti, aloita paineluelvytys. Paina 30 kertaa rintalastan keskelle painelutaajuudella 100 kertaa minuutissa.

5. Jatka puhaltamalla 2 kertaa ilmaa keuhkoihin. Jatka painelu-puhalluselvytystä rytmillä 30:2, kunnes vastuu siirtyy ammattihenkilölle, hengitys palautuu tai et enää jaksaa elvyttää.

Lapsen elvytys

Lapsen elvytys noudattaa periaatteiltaan aikuisen tekniikkaa, mutta painelu- ja puhallusvoima sovitetaan lapsen kokoon. Koska lapsen elottomuuteen liittyy usein hengityksen estyminen, lapsen elvytys aloitetaan viidellä alkupuhalluksella.

- Ota selvää, saatko elottomalta näyttävän lapsen hereille. Ravistele varovasti ja kysy äänekkäästi "Oletko kunnossa, mitä on tapahtunut?"
- Jos lapsi ei herää, avaa hengitystiet. Taivuta päätä taaksepäin ja nosta leukaa.
- Tarkista, hengittääkö lapsi normaalisti? Katso, kuuntele ja tunnustele enintään 10 sekuntia.
- Jos lapsi hengittää normaalisti, käännä hänet kylkiasentoon ja valvo hengitystä ammattiavun tulloon saakka.
- Jo lapsi ei hengitä normaalisti tai hänellä on vain haukkovia hengitysiikkeitä, aloita puhalluselvytys. Pidä hengitystiet auki. Peitä alle 1-vuotiaan suu ja nenä tiiviisti omalla suullasi. Kun elvytät isompaa lasta, sulje sieraimet etusormella ja peukalolla ja paina huulesi tiiviisti hänen suulleen.
- Puhalla 5 kertaa ilmaa lapsen keuhkoihinsa.
- Jos hengitys ei palaudu normaaliksi 5 puhalluksen jälkeen, aloita paineluelvytys.
- Painele keskelle rintalastaa 30 kertaa 2-3 sormella (alle 1-vuotias) tai yhden kämmenen tyvellä (1-8-vuotiaat) taajuudella 100 kertaa minuutissa.
- Jatka painelu-puhalluselvytystä rytmillä 30:2, kunnes vastuu siirtyy ammattihenkilölle, hengitys palautuu tai et enää jaksaa elvyttää.

Puhallus- ja paineluvoima sovitetaan lapsen kokoon!

Painelu ja puhalluselvytys 1- 8-vuotias lapsi:

- Lapsi ei herää eikä hengitä normaalisti
 - 5 alkupuhallusta
 - paina 30 kertaa
-
- puhalla 2 kertaa
 - jatka painelu-puhalluselvytystä rytmillä 30:2
 - Jos paikalla on useita, hätäilmoitus tehdään heti, kun todetaan, ettei lasta saada hereille.
 - Jos olet elvytystilanteessa yksin, tee hätäilmoitus, kun olet kerran toistanut sarjan 30:2.

3.10 Tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen

Säännöllinen ja lyhytaikainenkin päihteidenkäyttö uhkaavat nuoren terveyttä ja kehitystä. Alaikäisen päihteiden käyttöön puuttuminen tulee olla avointa ja johdonmukaista ja vanhempien mukaan saaminen on tulosten kannalta oleellista. Ehkäisevä päihdetyö edistää päihdehaittojen vähentämistä, vähentää päihdehaittoja ja lisää päihdeilmiön ymmärrystä ja hallintaa. Koulun oppilashuolto tekee yhteistyötä kodin, koulun, asiantuntijoiden ja paikallisten tukiverkostojen kanssa.

Lukuvuoden alussa koulukohtaisessa oppilashuoltoryhmässä sovitaan millaista päihdekasvatusta eri vuosiluokan oppilaille annetaan ja ne yhteistyötahot, joiden puoleen asiassa mahdollisesti käännyttään. Päihdekasvatusta voivat antaa myös terveydenhoitaja, terveys-tiedonopettajat ja luokanopettajat. Tarpeen vaatiessa asian tiimoilta voidaan järjestää myös vanhempainiltoja.

3.10.1 Päihteiden väärinkäyttö

Päihteitä käyttävän nuoren käyttäytymisessä näkyy seuraavia piirteitä:

- kaveripiiri vaihtuu
- entiset harrastukset jäävät pois
- rahantarve kasvaa
- näpistely, ilkivalta ja kauppaaminen lisääntyvät

- koulumenestys laskee
- poissaolot lisääntyvät
- aamu- tai maanantaipoissaoloja
- epärealistisia puheita, tarinoita, valehtelua
- muutoksia luonteessa
- pelkotiloja, ahdistuneisuutta, levottomuutta
- erilaisia fyysisiä merkkejä, esim. laajentuneet silmäterät, verestävät silmänvalkuaiset, vapina, hikoilu, laihtuminen/lihominen, uneliaisuus, tokkuraisuus
- tietyille aineille ominainen haju, esim. tinneri ja kannabis
- esineet: piiput, veitset, aineenpalaset
- ulkonäkö muuttuu, hoitamaton olemus
- lääkkeitä yliannostelemalla voidaan saada aikaan humalaa muistuttava tila eli humalaisen käytös, mutta alkoholin haju puuttuu
- ekakäyttäjä käyttäytyy usein aggressiivisesti

3.10.2 Toiminta päihteidenkäyttötilanteessa:

Oppilasta koskeva päihde-epäily

- **Poisotto-oikeus:** Mikäli oppilas tuo kouluun päihteitä, on opettajalla ja rehtorilla oikeus esineen haltuun ottamiseen.
- jos epäilet oppilaan olevan päihteiden vaikutuksen alainen, poista hänet luokasta ja hälytä itsellesi apuvoimia, jotta oppilas ei karkaa. Soita esim. rehtorille/apulaisrehtorille, opolle, erityisopettajalle, terveydenhoitajalle tai kuraattorille
- toisen aikuisen tultua oppilas viedään sopivaan huoneeseen. Asiasta keskustellaan, jos oppilas siihen pystyy (mitä on nautittu, mistä saatu yms.)
- verikokeisiin yms. ei voida pakottaa, vaan niihin tarvitaan oma (yli 18-vuotias) tai huoltajan (alle 18-vuotias) suostumus.
- vanhemmat kutsutaan koululle hakemaan lapsensa pois. Valvonta jatkuu vanhempien tulon asti. Vanhemmat vastaavat jatkosta; muutoin otetaan yhteyttä lapsen asuinalueen viranomaisiin
- jos oppilas on väkivaltainen tai muutoin ei hallittavissa, voidaan kutsua poliisi
- alle 18-vuotiaasta tehdään aina lastensuojeluilmoitus

Oppilas kertoo toisen oppilaan päihteidenkäytöstä

- kertojan nimettömyys taataan, mikäli hän sitä pyytää
- pyydetään epäiltyä oppilasta keskustelemaan kahden haluamansa oppilashuoltoryhmän jäsenen kanssa
- jos epäily osoittautuu aiheelliseksi, otetaan yhteys huoltajiin

Huoltaja kertoo oppilaan päihteiden käytöstä

- huoltajaa pyydetään varaamaan aika oppilaalle terveydenhoitajan tai koululääkärin vastaanotolle, ja mikäli katsotaan aiheelliseksi, ohjataan huumeetesteihin
- huoltajan kanssa yhdessä sovitaan tuen ja mahdollisen hoidon tarve tapauskohtaisesti

Koulun aikuisen tulee puuttua sekä oppilaan omaan että hänen lähiympäristössään havaittuun oppilaan kehitystä häiritsevään päihteiden tai huumeiden käyttöön.

Tupakkalaki 12 §: tupakointi on kielletty oppilaitosten oppilaille tarkoitetuissa sisätiloissa sekä niiden 18-vuotta nuoremmille tarkoitetuilla ulkoalueilla.

Mikäli oppilas ilmaantuu koulualueelle päihteiden vaikutuksen alaisena, opettaja arvioi tilanteen yhdessä työparinsa kanssa. Otetaan yhteys huoltajaan ja tarvittaessa oppilas saateetaan terveydenhuollon ammattilaisen tutkittavaksi. Puhallus- ja verikokeet saa tehdä ainoastaan alan ammattilainen (Pakkokeinolaki).

Jos oppilas itse ottaa asian esille, ole rohkea, keskustele, kuuntele ja kysy, mitä hän sinulta odottaa. Neuvottele asiasta luokanohjaajan/kriisiryhmäsi kanssa. Terveydenhoitaja juttelee asiasta oppilaan kanssa. Tarvittaessa ryhmäsi tekee lastensuojeluilmoituksen. Järjestä tapaaminen oppilaan huoltajan kanssa. Ohjaa oppilasta saamaan lisätietoa, tukea ja apua A-klinikalta tai Nuorten päihde-pysäkiltä.

Jos koulualueella tapahtuu huumeiden tai päihteiden kaupittelua, yhteys välittömästi poliisiin.

Lisää tietoa huumeista ks. Irti huumeista <http://www.irtihuumeista.fi/fi/tietoa>

3.11 Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi kiusaamiselta, häirinnältä ja väkivallalta

Väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ehkäisy sekä siihen puuttuminen kuuluu kaikille koulu-yhteisössä työskenteleville. Väkivalta, kiusaaminen tai häirintä voi olla suoraa tai epäsuoraa sanallista tai fyysistä voimankäyttöä tai sosiaalista manipulointia, joka loukkaa ihmisen fyysistä, psyykkistä tai sosiaalista koskemattomuutta. Tekijänä voi olla oppilas, koulussa työskentelevä aikuinen tai kouluyhteisön ulkopuolinen henkilö.

3.11.1 Riitojen selvittely

Jokainen luokanopettaja, välituntivalvoja tai muu läsnä oleva aikuinen puuttuu välittömästi kahakoihin, riitoihin, nimittelyihin, tönimisiin ja muihin akuuttia puuttumista vaativiin oppilaiden välisiin tilanteisiin. Asia selvitetään mahdollisuuksien mukaan heti yhdessä osapuolten ja läsnä olevan aikuisen kanssa.

Tilannetta selviteltyt aikuinen ilmoittaa asiasta tämän jälkeen osapuolten luokanopettajalle tai luokanopettajille. Mikäli tilanteen vakavuus vaatii tai riita osapuolten välillä toistuu, luokanopettaja on yhteydessä huoltajiin ja kertoo asiasta rehtorille.

Yhdessä pyritään löytämään keino, jolla oppilaiden välinen riitely saadaan loppumaan. Koulun kasvatusta- ja kurinpitokeinoja ovat esim. puhuttelu ja kasvatustalkoot. Myös vanhemmat voidaan pyytää paikalle, mikäli opettaja ja rehtori katsovat sen tarpeelliseksi.

Mikäli oppilaiden välisessä tilanteessa on systemaattista kiusaamista, asiaa siirrytään käsittelemään Verso-sovitteluohjelman keinoin.

3.11.2 Kiusaaminen

Kiusaamisella tarkoitetaan systemaattista, tahallista ja toistuvaa samaan henkilöön tai ryhmään kohdistuvaa sanallista tai fyysistä kielteistä toimintaa. Kiusaajan ja kiusatun välinen voimasuhteiden epätasapaino ja ryhmässä kiusaaminen ovat kiusaamiselle tavallisia piirteitä. Kiusaamiseen puututaan heti ja tarvittaessa asia menee Verso-tiimin hoidettavaksi.

Kiusaaminen voi olla esimerkiksi:

- tönimistä
- lyömistä
- haukkumista ja pilkkaamista
- yksin jättämistä
- ilkeitä puheita takanapäin
- eristämistä luokan, ryhmän tai virtuaaliryhmän sosiaalisesta kanssakäymisestä

Mikäli kiusaamistapaus tulee ilmi opettajan, kiusatun, toisen oppilaan, vanhempien tai muun

henkilön toimesta, ryhdytään kohdennettuihin toimenpiteisiin, jolla puututaan kiusaamiseen ja tarjotaan apua ja tukea kiusatulle oppilaalle. Kiusatun ja kiusaamiseen osallistuneiden kesken käydään yksilö- ja pienryhmäkeskustelut. Luokanopettaja keskustelee muutaman kiusatun luokkakaverin kanssa keinoista, joilla he voisivat tukea kaveriaan ja vaikuttaa asiaan.

Aikuinen selvittää ensimmäisessä vaiheessa, onko kyse systemaattisesta kiusaamisesta. Muussa tapauksessa luokanopettaja käy asian läpi ko. oppilaiden kanssa.

Mikäli kiusaaminen on todellista, käydään keskustelut kiusatun kanssa. Tällöin pyritään selvittämään, mitä on tapahtunut, milloin, kuinka usein ja ketkä ovat osallistuneet kiusaamiseen. Tärkeää on kuulla oppilaan oma kertomus ja näkemys tilanteesta. Aikuiset viestittävät oppilaalle, että ovat hänen puolellaan ja että kiusaamisesta tehdään loppu. Samalla sovietaan uusi tapaamisaika kiusaamisen loppumisen varmistamiseksi.

VERSO

VERSO eli vertaissovittelu on ratkaisukeskeisyyteen pohjautuva menetelmä, joka tarjoaa vaihtoehtoisen ja vapaaehtoisen tavan ratkaista oppilaiden välisiä ristiriitoja koulun arkipäivässä. Sovittelulla puututaan mieltä pahoittavaan toimintaan mahdollisimman varhain. Sovittelutoiminta on rauhanomainen tapa ratkaista ristiriitoja ja käytössä laajalti myös muilla yhteiskunnan osa-alueilla.

Koulutetut vertaissovittelijaoppilaat auttavat ristiriitojen osapuolina olevia oppilaita löytämään itse ratkaisun ristiriitaan. Osapuolet saavat kertoa oman näkemyksensä, kuvata tuntemuksiaan ja pohtia eri ratkaisuvaihtoehtoja. Sovittelun lopuksi tehdään yleensä osapuolien välinen sopimus, jonka toteutumista seurataan.

Vertaissovittelumenetelmä:

- Lisää oppilaiden osallisuutta
- Opettaa mm. vuorovaikutus- ja keskustelutaitoja
- Voimaannuttaa syrjäyttämisen sijaan
- Tuottaa vastuunottoa ja yhteisöllisyyttä

Vastuu vertaissovittelusta säilyy aina aikuisilla eli koulumme opettajilla ja ammatti-henkilöstöllä ja erityisesti tehtävään erikseen koulutetuilla verso-ohjaajilla.

Yhteistyö kodin ja viranomaisten kanssa

Kiusaamistapaukset selvitetään koulussa. **Vanhempia informoidaan ensimmäisten keskustelujen jälkeen luokanopettajan toimesta.** Mikäli kiusaaminen jatkuu vielä seuranta-vaiheen jälkeen, voidaan vanhemmat kutsua koolle. Syksyn vanhempainillassa vanhemmille kerrotaan Verso-ohjelman idea, esitellään Versotiimin jäsenet ja sovitaan koulun ja kodin yhteydenpidosta kiusaamistapauksissa.

Koulu tekee yhteistyötä **poliisin** kanssa ohjauksen, opastuksen ja oppituntien pidon merkeissä. Poliisiin otetaan yhteyttä, mikäli selvittämiskeskustelut eivät ole riittävä toimenpide. Joissakin, esimerkiksi fyysisistä väkivaltaa sisältävissä tapauksissa on syytä ryhtyä rikosoi-

keudellisiin toimenpiteisiin. Lievä pahoinpitely on asianomistajarikos, eli kiusattu itse (ollessaan yli 15v) tai vanhemmat tekevät tutkintapyyntö. Koulu tiedottaa tästä mahdollisuudesta tarvittaessa. Pahoinpitely on virallisen syytteen alainen rikos, jonka poliisi tutkii vaikkei kohde sitä vaatisikaan. Koulu voi tällaisessa tapauksessa olla ilmoituksen tekijä.

3.11.3 Väkivalta

Väkivallalla tarkoitetaan tarkoituksellista itseen, toiseen henkilöön, ryhmään tai yhteisöön kohdistettua fyysisen voiman tai vallan käyttöä, uhkailua tai tehtyä. Se on toimintaa, joka voi vakavasti vahingoittaa toista henkilöä, kuten lyöminen, potkiminen, kuristaminen tai teräsein tai muiden kiellettyjen välineiden avulla tapahtuva vahingoittaminen.

Väkivaltaisen tai uhkaavan ihmisen kohtaaminen

Mikäli aikuinen tulee väkivaltatilanteeseen, on asiaan puututtava välittömästi. Kohtaamistilanteissa tulee pyrkiä pitää omat tunteet ja ego kurissa. Kiihtynyttä ja epäasiallisesti käyttäytyvää ihmistä rauhoitellessa ei rauhoittelija itse saa reagoida samanlaisella tunteella. Rauhoittelijan tulee puhua uhkaajalle siten, ettei tämä menetä kasvojaan ja että tämä säilyttää edes jokin asteisen kunniallisen perääntymistien.

- Huuda lujaa: Mitä siellä tapahtuu/ stop!
 - Pidä katse silmissä.
 - Jos tilanne ei laukea, lähetä paikalla oleva hakemaan lisäapua aikuiselta.
 - Älä poistu paikalta.
 - Eristä ja estä muita oppilaita puuttumasta tilanteeseen.
 - Mieti pakoreitti
 - Säilytä maltti ja varmuus. Pyri käyttäytymään ja puhumaan rauhallisesti.
-
- **Rauhallisuuden korostaminen:** Puhuttaessasi kiihtynyttä ihmistä korosta tähtääväsi rauhalliseen ja väkivallattomaan lopputulokseen. Älä vähättele tai väheksy uhkaavasti käyttäytyvän ihmisen vaarallisuutta tai uhkauksia.
 - **Oma esikuva tilanteessa:** Omaan kehonkieleen on syytä kiinnittää huomiota. Mikäli annat tunteillesi vallan ja alat itse kiihtyä uhkaavassa tilanteessa ei rauhoittelu todennäköisesti tule onnistumaan.
 - **Nimen käyttö:** Mikäli joudut keskeyttämään kiihtyneen ihmisen puheenvuoron tai haluat saada hänen huomionsa kesken tunteenpurkauksen, onnistut todennäköisesti parhaiten mikäli käytät hänen nimeään. Samalla luot tilanteesta intiimimmän ja poistat kasvotomutta uhkaajan ja itsesi osalta.
 - **Vartalonkieli ja sanaton viestintä:** Rauhoittelijan on syytä pyrkiä keskustelemaan kiihtyneen ihmisen kanssa turvallisen etäisyyden päästä. Pysymällä riittävän kaukana vältät tunkeutumista kiihtyneen ihmisen reviirille. Pyri säilyttämään katsekontakti, sillä näin toimien luot vaikutelmaan kiinnostuneesta ja empaattisesta ihmisestä. Kädet olisi myös

syytä pyrkiä pitää esillä. Avoimet kämmenet rauhoittavat kiihtynyttä ihmistä huomattavasti, sillä samalla näytät, ettei käsissä ole mahdollisia aseita etkä itse ole niin jännittynyt, että kätesi olisivat nyrkissä.

- **Anteeksi pyytäminen:** Mikäli uhkaajan tunnetila johtuu todellisesta tai kuvitellusta vääryydestä, josta vastuussa olet sinä tai edustamasi organisaatio, on syytä pyytää anteeksi. Selvittelyiden ja puolusteluiden aika tulee vasta myöhemmin.
- **Win / Win lopputulos:** Rauhoittelulla on huomattavasti paremmat mahdollisuudet onnistua jos voit tarjota myös vastapuolelle jonkin asteisen myönnytyksen. Sinä "voitat" oman osasi jos saat kiihtyneen ihmisen edes hieman rauhoittumaan ja vastapuoli saattaa kokea voittavansa jotain mikäli hän saa vahvistuksen esimerkiksi siitä, "ettei käyttäytynyt täysin väärin" tai "että hänen käyttäytymisensä saattoi olla jossain määrin hyväksyttävää".
- **Toisteleminen:** Pyri rauhoittelun aikana toistelemaan kiihtyneen ihmisen kommentteja. Tätä tekniikkaa voitaisiin myös kuvailla ns. "nauhuritekniikaksi" eli tarkoituksena on toistaa konemaisesti kaikki vastapuolen kommentit, uhkauksia lukuun ottamatta. Toistelulla luot vaikutelmaa kuuntelusta ja samalla tarjoat kiihtyneelle ihmiselle mahdollisuuden yrittää ymmärtää omia tunteitaan ja kommenttejaan.
- **Käskeyjen antaminen, katso että noudatetaan:** Mikäli joudut antamaan käskeyjä kiihtyneelle ihmiselle, katso myös, että kohdehenkilö noudattaa käskeyjäsi. Jos haluat uhkaavasti käyttäytyvän ihmisen pudottavan kädessään olevat sakset, toista käskeyä niin kauan kunnes hän lopulta tottelee. Mikäli uhkaaja ei suostu noudattamaan käskeyjäsi, saattaa olla parempi poistua paikalta hälyttämään apua niin kauan kuin vielä voit.

Väkivaltatilanteen selvittely ja yhteistyö kodin ja viranomaisten kanssa

- Asiasta ilmoitetaan heti rehtorille sekä uhrin ja väkivallantekijäin huoltajille.
- Koulussa asiaa selvitetään samalla tavoin kuin kiusaamistapauksissa.
- Vakavissa tapauksissa asiaa selvitetään yhteistyössä poliisin kanssa. Poliisiin voidaan olla yhteydessä silloinkin, kun kyseessä on lievä pahoinpitely, jos tilanteen selvittäminen vaatii neuvoja ja asiantuntija apua.
- Koulun kriisiryhmä kutsutaan paikalle vakavissa väkivaltatapauksissa.
- Väkivaltatilanteesta tehdään muistio, johon kirjataan myös todistajien nimet.

Pahoinpitelyrikos luokitellaan joko lieväksi pahoinpitelyksi, pahoinpitelyksi tai törkeäksi pahoinpitelyksi. Pahoinpitelyn uhrille ei tarvitse välttämättä aiheutua ruumiinvammaa, jotta teko täyttäisi ainakin lievän pahoinpitelyn tunnusmerkistön.

Lievä pahoinpitely on asianomistajarikos, josta pahoinpitelyn kohteeksi joutuvan itse tai hänen huoltajiensa on tehtävä rikosilmoitus poliisille. Pahoinpitely ja törkeä pahoinpitely ovat virallisen syytteen alaisia rikoksia, jolloin koulu voi tehdä ilmoituksen ja poliisi tutkii, vaikkei uhri sitä pyytäisikään.

Jos oppilasta uhataan ja hänellä on perusteltu syy pelkoonsa, voi hän tehdä asiasta poliisille tutkintapyynnön

3.11.4 Häirintä

Häirintä on useimmiten järjestelmällistä ja jatkuvaa toista alistavaa toimintaa tai käyttäytymistä. Häirintää on esimerkiksi toistuva uhkailu, pelottelu, ilkeät ja vihjailevat viestit, väheksyvät ja pilkkaavat puheet, jatkuva arvostelu, maineen tai aseman kyseenalaistaminen, luokkayhteisöstä eristäminen ja sukupuoleen kohdistuva häirintä.

Sukupuoleen kohdistuva häirintä

Häirintä voi olla epäasiallista kohtelua ja puhetta, jotka sisältävät sukupuoleen liittyviä vihjailevia ilmeitä, eleitä tai kaskimielistä puhetta tai ei-toivottua fyysistä koskettelua. Sukupuolinen häirintä saa kohteen tuntemaan itsensä noloksi, pelokkaaksi, loukkaantuneeksi tai vihaiseksi. Häirintää voi tapahtua myös puhelimen ja netin välityksellä. Sukupuolinen huomio muuttuu häirinnäksi silloin kun sitä jatketaan, vaikka huomion kohde ilmaisisi sen olevan epämiellyttävää. Sukupuolinen häirintä jää helposti kiusaamiskeskustelun ulkopuolelle, joten sen ennaltaehkäisyyn puututaan tietoisesti oppilaiden lähestyessä murrosikää ja tarvittaessa aiemminkin.

Terveystiedon tunneilla ja muidenkin aineiden puitteissa oppilaiden kanssa keskustellaan ja käydään läpi arkielämän tilanteita siitä, mitkä ovat miellyttäviä, epämiellyttäviä, sallittuja ja kiellettyjä tapoja lähestyä toista ihmistä. Nuorten ei tarvitse ajatella, että itselle kiusalliset puheet, eleet ja koskettelut kuuluvat ikään ja elämään. Koulussa annetaan nuorille viesti, että sukupuolista häirintää ei tarvitse sietää, siitä saa suuttua ja aikuiselle pitää kertoa.

Mikäli häirintää esiintyy, opettaja puuttuu heti asiaan ja keskusteleo asiaan liittyvien oppilaiden kanssa. Häirinnästä puhuminen ja siitä valittaminen voi olla nuorille vaikeaa. Häirintätilanteita selvittäessä pitää olla hienotunteinen siinä, ettei nuorta itseään syyllistetä ja vastuuteta.

Luokanopettaja tekee yhteistyötä koulun oppilashuoltoon kuuluvien koulukuraattorin ja terveydenhoitajan kanssa ohjauksen, opetuksen ja oppituntien pidon merkeissä.

Yhteistyö kodin ja viranomaisten kanssa

Kiusaamiseen rinnastettavat jatkuneet sukupuoliset häirintätapaukset pyritään selvittämään aikuisten ja oppilaiden kesken. **Vanhempia informoidaan ensimmäisten keskustelujen jälkeen luokanopettajan toimesta.** Mikäli häirintä jatkuu vielä seurantavaiheen jälkeen, voidaan vanhemmat kutsua koolle. Syksyn vanhempainillassa vanhemmille kerrotaan Verso-sovitteluohjelman idea, Verso-tiimin jäsenet ja sovitaan koulun ja kodin yhteydenpidosta kiusaamis- ja häirintätapauksissa.

Poliisiin otetaan yhteyttä, mikäli selvittämiskeskustelut eivät ole riittävä toimenpide.

Rasismi

Jokaisella on oikeus ihmisarvon loukkaamattomuuteen ja henkilökohtaiseen koskemattomuuteen. Loukkaavaa käytöstä ovat nimittely, rasiset viestit, yleinen syrjintä, eristäminen,

rasistiset merkit jne. Tärkeää on kiinnittää huomiota nuoren auttamiseen, jos on syytä epäillä nuoren liittyneen rasistiseen alakulttuuriin.

Oppituntien ja opetuksen yhteydessä tehdään tarvittaessa yhteistyötä koulukuraattorin ja poliisin kanssa.

Häirintä oppitunnilla

Oppitunneilla on kaikilla oikeus työrauhaan. Työskentelyrauha luokassa olisi pyrittävä turvaamaan ensisijaisesti positiivisilla keinoilla.

Menettelytavat

Mikäli oppilas häiritsee opetusta ja muidenkin työrauhaa puheillaan tai käytöksellään, puututaan siihen koulussamme seuraavasti:

1. Opettaja kieltää oppilasta.
2. Opettaja varoittaa oppilasta.
3. Opettaja määrää oppilaan poistumaan luokasta lopputunniksi.
4. Opettaja kertoo kaikkien kuullen, missä oppilaan tulee istua hiljaa.
5. Oppilas joutuu itse hakemaan rehtorilta kotiin vietäväksi ilmoituksen.
6. Opettaja ilmoittaa huoltajalle puhelimitse asiasta.
7. Oppilas vie ilmoituksen kotiin allekirjoitettavaksi ja palauttaa sen seuraavana päivänä opettajalle.
8. Poistumiset kirjataan ja niiden määrää seurataan.

Seuraamukset ja yhteistyö kodin kanssa

Seuraamukset lukuvuoden aikana tapahtuneista poistamisista:

Ensimmäinen kerta. Keskusteluissa yritetään oppilas saada ymmärtämään työrauhan merkitys. Koulussa opettaja kuulee oppilasta ja keskustelee hänen kanssaan työrauhasta ja kotona huoltajat tekevät samoin.

Toinen kerta. Tilanteen toistuessa opettaja ja rehtori yhdessä kuulevat oppilasta. Koulu voi antaa jälki-istuntoa.

Kolmas kerta. Mikäli aiemmat keskustelut eivät tehoa, koulu voi antaa jälki-istuntoa. Vanhemmat kutsutaan kouluun keskustelemaan opettajien ja rehtorin tai oppilashuoltoryhmän kanssa.

Ellei oppilas välittömästi noudata opettajan poistumiskehotusta, hän syyllistyy opetustyön häirintään ja haitantekoon virkamiestä kohtaan tai pahimmassa tapauksessa virkamiehen

vastustamiseen. Jos poistettava oppilas tekee vastarintaa luokasta poistettaessa on opettajalla ja rehtorilla oikeus käyttää sellaisia välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina oppilaan ikä, tilanteen uhkaavuus, vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi huomioon ottaen. Jos oppilas joudutaan poistamaan luokasta voimakeinoin, on tilanteessa oltava mahdollisuuksien mukaan kaksi opettajaa. Tällöin kerrasta riippumatta seurauksena on jälki-istuntoa ja vanhemmat kutsutaan koululle keskusteluun.

3.11.5 Aikuinen osapuolena kiusaamis-, väkivalta- ja häirintätilanteissa

Lain lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä 14.6. 2002/504 tarkoituksena on suojella alaikäisen henkilökohtaista koskemattomuutta ja edistää heidän henkilökohtaista turvallisuuttaan. Laissa säädetään menettelystä, jolla alaikäisen kanssa työskentelemään valittavien henkilöiden rikostaustaa selvitetään. Laki koskee työ- ja virkasuhteessa tehtävää työtä, johon pysyväluontoisesti ja olennaisesti kuuluu ilman huoltajan läsnäoloa tapahtuvaa alaikäisen kasvatusta, opetusta, hoitoa tai muuta huolenpitoa taikka muuta työskentelyä henkilökohtaisessa vuorovaikutuksessa alaikäisen kanssa. Työnantajan tulee pyytää henkilöltä nähtäväksi rikosrekisterilain (770/1993) 6§:n 2. momentissa tarkoitettu rikosrekisteriotte, kun henkilö ensi kerran otetaan tai nimitetään sellaiseen työ- tai virkasuhteeseen, johon kuuluu edellä mainittuja tehtäviä taikka annettaessa henkilölle näitä tehtäviä ensi kerran.

- Mikäli koulun henkilökunnan jäsenen epäillään kiusaavan, häiritsevän tai käyttäytyvän väkivaltaisesti oppilasta kohtaan selvitetään asia esimiehen eli koulun johtokunnan hallituksen toimesta. Tässä selvittelyssä oppilaan huoltajaa sekä asianomaista työntekijää kuullaan suullisesti ja kirjallisesti ja oppilastakin ainakin suullisesti. Mikäli asiassa epäillään rikosta, tehdään ilmoitus poliisille.
- Mikäli kyseessä on koulun ulkopuolinen aikuinen, asiasta ilmoitetaan kotiin ja tarvittaessa poliisille.
- Mikäli koulun opettaja tai koulun henkilökuntaan kuuluva joutuu oppilaan pahoinpitelyn kohteeksi, on asiasta syytä tehdä poliisille rikosilmoitus. Vaikka kyseessä olisi alle 15- vuotiaan henkilön teko, suoritetaan asiasta poliisitutkinta, joka jo toimenpiteenä voi estää vastaavanlaisen tapauksen uusiutumisen.
- Jos koulun työntekijää uhataan ja hänellä on perustelu syy pelkoonsa, voi hän tehdä asiasta tutkintapyynnön poliisille.

3.11.6 Suunnitelmaan perehdyttäminen, siitä tiedottaminen, seuranta ja arviointi

Tässä suunnitelmassa mainittuja asioita sekä Verso-ohjelman vaikuttavuutta seurataan kirjaamalla esiin tulleita asioita ja arvioimalla vuosittain järjestettävien tilannekarttoituksin. Oppilaita informoidaan asiasta siihen soveltuvien oppituntien puitteissa.

Koulun turvallisuutta ja hyvinvointia seurataan päivittäisen havainnoinnin lisäksi oppilaille, huoltajille ja henkilökunnalle suunnatulla arviointi – ja kehittämiskyselyllä joka kevät. Kyselyn tulokset julkaistaan ja annetaan tiedoksi vanhemmille ja kannatusyhdistyksen hallitukselle.

3.12 Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

Turvallisuussuunnitelmassa kuvataan koulurakennusta, sammutuskaluston sijaintia sekä erilaisia koulun vaara- ja riskitekijöitä. Pelastautumissuunnitelmassa on ohjeet turvalliseen poistumiseen koulurakennuksesta.

Koulumme oppilaat voivat joutua äkilliseen onnettomuuteen tai uhkaavaan tilanteeseen joko koulussa tai sen ulkopuolella. Kuolema, sairaus tai onnettomuus voi kohdata myös oppilaittemme perheenjäseniä tai muita läheisiä ihmisiä.

Kriisisuunnitelmassa kuvataan miten erilaisissa tilanteissa toimitaan, mistä saa apua ja miten tuetaan oppilaiden selviytymistä. Koulun kriisiryhmä organisoi toiminnan kriisitilanteissa ja hankkii tarvittaessa ulkopuolista apua.

3.12.1 Koulun suojeleorganisaatio ja kriisiryhmä

Suojelun valmisteluun kuuluvia käytännön tehtäviä hoitamaan on nimettävä **suojausjohtaja ja apulaissuojausjohtaja**, joiden on oltava sekä asemansa puolesta että muutoin tehtävään sopivia. **Kiinteistön hoidon vastuhenkilö** vastaa puolestaan ennalta ehkäisevästä palotorjunnasta

Vastuuhenkilöt nimetään koulukohtaisen oppilashuoltoryhmän suunnittelupalaverissa lukuvuoden alussa ja tiedot päivitetään oppilashuoltosuunnitelman alkuun.

Kokoontumispaikat

Koulun vieressä oleva koripallokenttä, jos koulun sisäinen vaara. Oma koulu, Mutalan koulun sali, jos ulkoa päin esiintyvä vaara (kaasuvaara).

Koulumme kriisiryhmä:

1. Rehtoritimi
2. Erityisopettaja
3. Terveystoimittaja
4. Koulukuraattori
5. Tarvittaessa kannatusyhdistyksen hallituksen edustaja
6. Tarvittaessa seurakunnan edustaja
7. TSV
8. Ohjaaja

3.13 Turvallisuussuunnitelma

Suunnitteluvaikeus perustuu: pelastuslain 9 § (468/03)

3.13.1 Kohteen yleistiedot

Turvallisuussuunnittelu

Yrityksen nimi	Joensuun steinerkoulu	
Yrityksen osoite	Tulliportinkatu 3 (I-talo) 80130 JOENSUU	
Yrityksen toimiala	luokat 1. - 9	
Toimitilojen koko (kerros m ²)	1430 m ² + syksy 2020 alkaen lisäneliöt 227,5m ²	
Yleiskuvaus rakennuksesta (kivi-/puurakennus)	tiilirakennus	
	Paloluokka	Kerrosluke 2
Toimintavalmiusaika	Sairaankuljetus 5-7 min	palolaitos 5-7 min
Vakuutusyhtiö	Tapiola / Pohjola	
Muut tiedot		

Pohjapiirustukset kerroksittain, johon on merkitty turvajärjestelyt s67

3.13.2 Henkilömäärä

Henkilöitä koulu-aikaan klo 07.30-17.00 enintään 140 hlöä vaihtelevasti

Henkilöitä muuna aikana vaihtelevasti.

3.13.3 Vaaratilanteet

- tulipalo
- loukkaantuminen
- pelastautuminen ulos rakennuksesta
- suojautuminen rakennuksen sisään
- väkivallan uhka
- muut vaaratilanteet

Tulipalo: Riskikohteet

- henkilökuntatila
- koko rakennus

Riskitekijät

- sähköjohdot (oikosulku)
- koneet
- ilkivalta
- huolimaton tulen käsittely
- silityslauta

Työpaikan paloturvallisuuden ja sähkölaitteiden kunnon tarkistaminen.

Vastuuhenkilönä kiinteistönhoitaja Riverian henkilö (Mauri Nevalainen)

Vaaraa aiheuttavat kemikaalit

Pintakäsittely- ja siivousaineiden säilytys lukitussa tilassa.

Vastuuhenkilönä siivouksesta vastaava/Riverian henkilö (Tarja Kallinen)

3.13.4 Rakenteellinen suojele

Rakenteellinen palontorjunta

Alakerran poistumisteinä ovet.

Yläkerrassa poistumisteinä ovet

Poistumistiet merkitty asianmukaisin opastein.

Poistumisharjoituksia järjestetään säännöllisesti yhdessä Riverian kanssa.

Ilmastointi

koneellinen ilmanvaihto

Sähkölaitteet

Sähköpääkytkin 1. krs

Turva- ja merkkivalaistus

Itsevalaisevia

Vastuuhenkilönä kiinteistönhoitaja Riveria

Väestönsuoja

Rakennuksessa ei ole väestönsuojaa. Väestönsuojapaikan osoittaa väestönsuojeluviranomainen.

3.13.5 Hälytys- ja sammutusjärjestelyt

- **Ulkoiset hälyttimet:** ei ole

- **Sisäiset hälytykset:** tulipalon sattuessa palokellot, luokissa käynti, puhelin

Savunpoisto

-Eri tilojen savunpoistomahdollisuudet ja ulos johtavien käytävien savunpoisto: ikkunat ja ovet

-Savunpoistoluukut

Alkusammutuskalusto ja käsisammuttimet

- käsisammuttimia on 1. kerroksessa tilat 154 (hlökuntatila), 159 (5. lk)

- Sammutuspeitteet 1. kr tila 166 (kirjasto), 2. krs tilat 214 + peite, 224 + peite

- Palopostit: kerrosten molemmissa päissä

- Tarkastukset ja huollot suorittaa: kiinteistönhoitaja M. Nevalainen/Riveria, sammuttimet Sammutushuolto (Riverian kautta)

3.13.6 Henkilökunnan koulutussuunnitelma

Koulutuksesta vastaava henkilö: rehtori

Yrityksen henkilökunta on perehdytettävä turvallisuusjärjestelmään siten, että

- jokainen osaa tehdä tilanteen mukaisen hätäilmoituksen
- tietää alkusammuttimen sijainnin ja osaa käyttää niitä
- tuntee rakennuksen kaikki poistumistiet
- tuntee muut rakennuksen turvallisuusjärjestelyt ja niiden edellyttämät toimenpiteet
- tuntee vastuunsa huolehtia ihmisistä ja heidän poistumisestaan tulipalon sattuessa
- tietää miten toimitaan säteilyonnettomuuden tai kaasuonnettomuuden sattuessa
- yrityksen suojelejohtajat ja koko organisaatio tuntee hyvin tehtävänsä, jotka tähtäävät sekä onnettomuuksien ennaltaehkäisyyn että rajoittamiseen

Turvallisuuskoulutus/harjoitus: toteutetaan vähintään kerran lukuvuodessa

3.13.7 Liittyminen kunnan pelastustoimeen ja väestönsuojeluun

Normaaliolot

Pohjois-Karjalan pelastuslaitos

Noljakantie 4

80140 JOENSUU

puh. 013 3300

sähköposti: etunimi.sukunimi@pkpelastuslaitos.fi

päivystys 24/7

päivystävä palomestari 013 330 9203

Poikkeusolot

Kunnan johtokeskus

Suojelulohko ja sen johtokeskus

Suojaväestötilanteessa kokoontumiskeskus

3.14 Pelastautumissuunnitelma

Pelastussuunnitelman tavoitteena on ennaltaehkäisevästi poistaa vaaratilanteita ja suunnitella hätä- ja onnettomuustilanteissa toteutettavia toimenpiteitä. Se sisältää selvityksen koulun:

- vaarojen ja riskien tunnistamisesta ja ehkäisemisestä
- rakennuksen ja toiminnassa käytettävien tilojen turvallisuusjärjestelyistä
- henkilökunnalle ja oppilaille annettavista ohjeista onnettomuuksien ehkäisemiseksi sekä onnettomuus- ja vaaratilanteissa toimimiseksi
- mahdollisista muista omatoimiseen varautumiseen liittyvistä toimenpiteistä.

Opettajan toiminta vaaratilanteessa

Opettaja johtaa luokan pelastautumista huolehtien varoittamisesta, hälytyksen suorittamisesta sekä alkusammutuksesta sekä oppilaiden evakuoimisesta ulos rakennuksesta. Opettaja poistuu itse viimeisenä luokasta sulkien ikkunat ja ovet perässään. Henkilökunta huolehtii sähköjen ym. sulkemisesta ja tarkistaa vielä luokat, jos mahdollista.

Luokat kokoontuvat luokittain jonoon kokoontumispaikalle parkkipaikan vieressä. Paikan päällä lasketaan oppilaiden lukumäärä. Paikalta ei saa poistua ilman suojelujohtajan, opettajan tai viranomaisen lupaa.

Oppilaan toiminta vaaratilanteessa, jos opettaja ei ole paikalla

1. Toimi rauhallisesti! Joku oppilaista ilmoittaa uhkaavasta vaarasta lähimmälle opettajalle. Samalla joku aloittaa alkusammutuksen, jos se oppilaan iän ja turvallisuuden huomioiden on tehtävissä.
2. Kun opettaja tavoitetaan, opettaja johtaa tilannetta.
3. Sulje ikkunat ja ovet.
4. Katso ettei kukaan jää luokkaan.
5. Menkää rauhassa yhtenä ryhmänä ulos kokoontumispaikalle
6. Kokoontumispaikalta ei saa poistua ilman lupaa.

Hälyttäminen

Tulipalon vaaratilanteen havainnut opettaja tai muu henkilökunnan jäsen huolehtii kuu-luttamalla tai äänimerkin avulla, että kaikki tiloissa olevat opettajat/henkilökunta saavat uhkaavasta vaarasta tiedon. Tulipalon sattuessa myös palokellot soivat, jolloin palokunta tulee suoraan paikalle. Evakuointi rakennuksesta: jokainen opettaja huolehtii oman luokansa ulos kokoontumispaikalle. Muu henkilökunta tarkistaa tilat (tyhjä tila lappu ja oven lukitseminen). Suojelujohtajana toimii rehtori. Hänen ollessa poissa, vararehtori sijaistaa.

Välitunti: Välituntivalvoja estää oppilaiden tulon välitunnilta sisälle. Henkilökunta tarkistaa, ettei tiloihin jää ihmisiä. Oppilaat järjestetään luokittain kokoontumispaikalle.

Poistumisreitit

Poistutaan ulos rauhallisesti lyhyintä turvallista reittiä pitkin koulun parkkipaikalle, jossa kokoontumispaikka sijaitsee. Ulkovaatteiden mukaan ottamisesta päättää opettajat/ henkilökunta.

3.14.2 Viranomaisten varoitus - yleinen vaaramerkki

Viranomaiset varoittavat väestöä yleisellä vaaramerkillä yleisestä vaarasta kuten kaasu- tai säteilyvaarasta. Huolehdi, että kaikki siirtyvät heti sisälle. Kuuntele radiosta tiedotus varoituksen syystä sekä toimintaohjeet.

Yleinen vaaramerkki
<ol style="list-style-type: none">1. Mene sisälle2. Sulje ikkunat ja ovet sekä muut tuuletus-, tai ilmastointiaukot.3. Kuuntele radiosta ohjeet. Ne kuuluvat kaikilta kanavilta.4. Vältä puhelimen käyttöä, että linjat pysyisivät vapaana.5. Älä poistu alueelta ilman viranomaisen lupaa. Matkalla voit joutua pahempaan vaaraan.6. Poikkeusoloissa vaaramerkki kehottaa nopeaan siirtymiseen väestönsuojaan tai muuhun suojatilaan.

Yleisen vaaramerkin käyttö

On yhden minuutin pituinen nouseva ja laskeva ääni. Sekä nousevan että laskevan jakson pituudet ovat seitsemän (7) sekuntia.

Vaaramerkin käyttö merkitsee yleistä ja välittömästi uhkaavaa vaaraa.

Noudata aluekohtaisesti annettuja suojautumisohjeita.

Poikkeusoloissa siirry välittömästi suojatiloihin.

Vaara ohi –merkki

On yhtämittainen tasainen äänimerkki, jonka kesto on yksi (1) minuutti.

Ilmoittaa uhan tai vaaran poistumisesta.

Kokeilumerkki

On seitsemän (7) sekunnin pituinen tasainen ääni.

Käytetään hälytysjärjestelmän käyttökunnon testaamiseen.

3.14.3 Steinerkoulun ennakoidut vaaratilanteet

3.14.3.1 Vaaratilanne luokassa

1. Koneissa tai virtakatkaisimissa syttyy pölyräjähdys:
 - poista virta pääkatkaisimesta
 - sammuta palo jauhosammuttimella.
2. Oikosulku sähkölaitteessa:
 - poista virta pääkatkaisimesta ja ota pistoke pois seinästä
 - käytä jauhesammutinta tai sammutuspeitettä.
3. Silitysrauta unohtunut päälle:
 - poista virta pääkatkaisimesta ja ota pistoke pois seinästä
 - käytä jauhesammutinta tai sammutuspeitettä.
4. Kynttilän aiheuttama palo:
 - sammuta vedellä, jauheella tai peitteellä. Oikeita kynttilöitä ei käytetä sisätiloissa, ledi-kynttilät

3.14.3.2 Vaaratilanne koulun henkilökuntatilassa

1. Rasvapalo: laita kansi keittoastian päälle ja tarvittaessa käytä sammutuspeittoa.
2. Keittiökoneiden- ja laitteiden oikosulku:
 - poista virta katkaisimesta ja ota pistoke pois seinästä
 - käytä tarvittaessa jauhesammutinta tai sammutuspeittoa.

3.14.3.3 Vaaratilanne luokissa tai muissa tiloissa

1. Oikosulku sähkölaitteissa:
 - poista virta pääkatkaisimesta ja ota pistoke pois seinästä
 - käytä jauhesammutinta tai sammutuspeitettä.
2. Koneissa tai virtakatkaisimissa syttyy pölyräjähdys:
 - poista virta pääkatkaisimesta
 - sammuta palo jauhosammuttimella.

3.14.4 Toiminta erilaisissa vaaratilanteissa

Onnettomuuksien sattuessa tilanteen vakavuus arvioidaan ja toimitaan sen mukaisesti. Tieto tapahtumista välitetään ensimmäisenä rehtorille. Koululta löytyy palo- ja pelastussuunnitelma, jonka toimintaohjeita mm. poistumisen suhteen noudatetaan tilanteen niin vaatiessa.

3.14.4.1 Tulipalo

Toimi näin palon syttyessä:

1. Jos palo on pieni, yritä heti sammuttaa se.
2. Vie muut turvaan.
3. Hälytä palokunta, palon sattuessa palokellot soivat, palokunta tulee paikalle
4. Sulje ovet, ikkunat ja ilmanvaihto.
5. Vältä savua – ryömi lattian rajassa, siellä ilma on puhtaampaa ja näkyvyys parempi.

3.14.4.2 Sammutusmenetelmät:

Sähkölaitteen palaessa:

1. Virta pois pääkatkaisimesta
2. Pistoke pois seinästä
3. Sammuta jauhesammuttimella tai peitteellä.

Rasvan tai öljyn palaessa:

1. Tukahduttaminen peitteellä
2. Sammutus jauhesammuttimella
3. Ei vettä! (rasvaräjähdyksen vaara).

Puun palaessa:

1. Sammuta vedellä.
2. Tukahduttaminen peitteellä
3. Jauhesammuttimella.

Päälläsi olevat vaatteet syttyvät:

1. Kieri maassa.
2. Käytä vettä.

Toisen henkilön päällä olevat vaatteet syttyvät:

1. Kieritä henkilö mattoon tai sammutuspeitteeseen.

3.14.4.3 Kaasuvaara

Onnettomuuden sattuessa kaasu leviää helposti tuulen mukana. Vaikutukset voivat ulottua useiden kilometrien päähän.

Useimmat kaasut ovat ilmaa raskaampia. Kaasut voivat olla värittömiä, mutta usein ne tunnistaa pistävästä hajusta. Kaasut ärsyttävät silmiä, nielua ja nenää sekä aiheuttavat tukahduttavaa yskää.

Ulkona

Tarkasta tuulen suunta. Poistu sivutuuleen ja pyri sisälle. Jos et pääse sisälle, pyri korkeampaan maastokohtaan. Vältä alavia paikkoja.

Sisällä

Pysäytä koneellinen ilmanvaihto. Sulje ja tiivistä ovet, ikkunat ja venttiilit. Kuuntele radiota. Vältä puhelimen käyttöä. Hengitä kostean vaatteen läpi, jos kaasun haju tuntuu. Pyri rakennuksen yläkerrokseen ja vältä ainakin kellariin menoa.

Ensiapu: kaasupilveen joutunut tarvitsee raitista ilmaa, lepoa ja lämpöä. Hengitysvaikeuksia lieventää puoli-istuva asento.

Hälytys: viranomaisten toimesta yleinen vaaramerkki.

3.14.4.4 Säteilyvaara

Hälytys: Viranomaiset toimittavat yleisen vaaramerkin äänen.

Koulun henkilökunta: Koulun suojelejohtaja tai muu henkilökunnan jäsen suorittaa nopean tiedotuksen asiasta koko kouluyhteisöön sekä sisällä että ulkona.

Sisälle:

1. Mene sisälle ja sulje rakennuksen ilmanvaihto. Tiivistä rakennus.
2. Kuuntele radion toimintaohjeet (kaikki kanavat tiedottavat tapahtumasta).
3. Jaa joditabletit ensiapupaketista (vasta viranomaisen kehotuksesta).
4. Suojaa ruoka, juoma sekä ulkona olevat tavarat.

3.14.4.5 Akuutti uhkaava väkivaltatilanne koulussa

Väkivallalla tarkoitetaan tarkoituksellista itseän, toiseen henkilöön, ryhmään tai yhteisöön kohdistettua fyysisen voiman tai vallan käyttöä, uhkailua tai tehtyä. Se on toimintaa, joka voi vakavasti vahingoittaa toista henkilöä, kuten lyöminen, potkiminen, kuristaminen tai teräsein tai muiden kiellettyjen välineiden avulla tapahtuva vahingoittaminen.

- Koulussa tapahtuneesta väkivaltatilanteesta ilmoitetaan heti koulun rehtorille, joka tarvittaessa soittaa poliisin ja mahdollisesti myös ambulanssin paikalle. Lisäksi voidaan ottaa yhteyttä työsuojeluvaltuutettuun.

- Tapahtumasta tehdään väkivaltailmoitus ja tarvittaessa hankitaan lääkärintodistus ja tehdään rikosilmoitus poliisille tai lastensuojeluilmoitus sosiaalitoimistoon. Jos väkivallan kohteena on alle 15-vuotias, on lieväkin pahoinpitely virallisen syyttäjän alainen rikos.
- Rehtori on yhteydessä osallisten huoltajiin.
- Jos kyseessä on oppilaiden tai opiskelijoiden keskinäinen väkivalta, asian käsittelyä jatketaan koulussa myöhemmin asianosaisten kesken. Väkivaltatilanteen luonteesta ja vakavuudesta riippuu, käsitelläänkö sitä koulussa muidenkin oppilaiden kanssa.
- Mikäli väkivallan tekijänä on opettaja tai muu koulun työntekijä, koulun rehtorin on puututtava asiaan välittömästi. Tapahtumien kulku on selvitettävä haastattelemalla sekä oppilaita että työntekijää. Myös vanhempien näkemyksiä on kuultava. Työntekijän mahdollisuudet jatkaa koulussa selvitetään. Tarvittaessa käytetään ulkopuolista asiantuntija-apua.

3.14.4.6 Terä- tai ampuma-ase koulussa

Mikäli tilanne on uhkaava, soitetaan 112 ja pyydetään poliisi paikalle. Toimitaan suojelujohdajan tai muun tilanteen hoitoonsa ottaneen henkilön kautta poliisin ohjeiden mukaisesti!

3.14.4.7 Pommiuhka

Jos pommiuhkaus saadaan puhelimitse tai epäilyttävä esine löydetään, toimi seuraavasti:

- Ota uhka vakavasti. Usein kysymyksessä on henkisesti häiriintyneen henkilön uhkaus tai muuten aiheeton ilmoitus.
- Yritä pitkittää puhelua, saada tiedot kohteesta ja sen sijainnista, uhkauksen syistä.
- Huomioi soittajan mielentila ja puheen tuntomerkit, ympäristöäänne ja muut tuntomerkit.
- Pommiksi epäiltyyn esineeseen ei saa koskea. Asiantuntija tekee sen puolestamme.
- Ilmoita asiasta viipymättä henkilökunnalle ja poliisille.

Koulu tyhjennetään välittömästi.

Opettaja/henkilökunta

- pyrkii rauhoittamaan tilanteen ja arvioimaan sen sekä pyytää tarvittaessa apua poliisilta
- tiedottaa tapahtuneesta välittömästi koulun rehtorille tai apulaisrehtorille
- soittaa arvioidessaan tilanteen uhkaavaksi välittömästi hätänumeroon.

Koulun rehtori/vararehtori

- soittaa tarvittaessa hätänumeroon
- kutsuu tarvittaessa koolle kriisiryhmän
- ottaa yhteyttä väkivaltatilanteessa mukanaolijoiden vanhempiin
- tiedottaa tapahtumasta henkilökunnalle ja koulun hallitukselle
- tiedottaa asiasta oppilaille ja opiskelijoille
- tiedottaa tapahtuneesta vanhemmille
- tiedottaa tarvittaessa tapahtuneesta koulun ulkopuolisille tahoille, esim. lehdistölle.

Kriisiryhmä

- kokoontuu välittömästi tekemään toimintasuunnitelman
- ottaa tarvittaessa yhteyttä asiantuntijoihin.

Luokanopettaja/luokanohjaaja

- tarvittaessa tapahtumien jatkokäsittely luokassa tapahtumaa seuranneina päivinä kriisiryhmän toimintaohjeiden pohjalta.

Kaikista akuuteista väkivaltatilanteista tai uhkauksista tehdään kirjallinen selonteko kaikkia osapuolia kuullen. Asianosaiset analysoivat tilanteen jälkeenpäin yhdessä kriisiryhmän tuella.

3.14.5 Alkusammutuskalustuksen ja lääkekaapin sijainti

Sammutuskalusto

Käsisammuttimet 1. krs tilat 167, 159, sammutuspeite tila 166, 2. kers tilat 214 + peite, 224 + peite. oma sammutin tila 160, palopostit kerrosten molemmissa päissä

Lääkekaapin sijainti

Lääkekaappi: alakerran henkilökuntatilassa ikkunan viereisellä seinällä.

3.14.6 Turvallisuusvalmiuden ylläpito

Henkilökunnan säännöllinen onnettomuusuhkatilojen tarkastus

- Kiinteistön vastuuhenkilö(Riverian toimesta) tarkastaa säännöllisesti merkittävät onnettomuuden uhkakohteet esim: ilmastointi, sähkökeskukset, vesi (sulut), alkusammutuskalusto.
- turvallisuuskävelyt henkilökunnan kanssa: poistumistiet/esteettömyys/ ongelmakoh- tien havaitseminen ja niihin puuttuminen
- säännölliset harjoitukset erilisiin vaaratilanteisiin liittyen

Turvallisuus ja oppilaat

Vaaratilanteiden keskeisten toimintaperiaatteiden harjoittelu oppilaiden kanssa.

Opettajat käyvät vuosittain luokkiensa kanssa läpi keskeisiä toimintatapoja eri vaaratilanteissa: tulipalo, kaasuvaara, väkivaltatilanteet jne (alkusammutus, poistuminen vaaratilanteessa, hälyttäminen ja kokoontumispaikka). Harjoitusten tarkoitus ja toteutus vaihtelevat vuosittain. Harjoituksissa huomioidaan oppilaiden ikätaso.

3.15 Kriisisuunnitelma

3.15.1 Kriisitilanteiden ehkäisy ja niihin varautuminen sekä toimintatavat äkillisissä kriisitilanteissa

Pyrimme luomaan ja ylläpitämään koulussamme myönteistä, avointa ja turvallista ilmapiiriä. Myönteisen, avoimen ja turvallisen ilmapiirin syntymiseen myötävaikuttavia tekijöitä ovat mm.:

- luokan- ja aineenopettajien yhteistyö ja yhteistyö iltapäiväkerhon toimijoiden kanssa
- koulukiusaamiseen puuttuminen heti ja perusteellisesti kiusaamisohjeen mukaisesti
- valvonta eri tilanteissa ja henkilökunnan kokonaisvastuu
- koulun selvät pelisäännöt, joista pidetään kiinni
- selkeät rajat hyväksyttävälle ja ei-hyväksyttävälle käytökselle
- pelisäännöt selviksi myös kotiin
- yhteistyö vanhempien ja koulun henkilökunnan välillä
- luokkavastaavat
- oppilaiden vastuuttaminen ikätason mukaisesti
- oppilaiden kannustaminen toiminnallisuuteen ja omatoimisuuteen

3.15.1.1 Mielenterveysongelmat

Varhainen mielenterveysongelmien oireiden tunnistaminen ja hoitoon ohjaaminen ovat tärkeitä seikkoja ongelmasta selviytymisen kannalta.

- Oppilaan kohdalla tiedotetaan ensin vanhemmille ja pyydetään oppilasta tai vanhempia ottamaan yhteyttä kuraattoriin. Myös opettaja voi olla yhteydessä kuraattoriin vanhempien luvalla. Ohjataan oppilasta terveydenhuollon piiriin. Huomioidaan yksilön intimitteettisuoja sekä yleinen vaitiolovelvollisuus. Tiedotetaan siis vain niille, joita asia koskee.

Masennus

Yksi tärkeimmistä masennuksen merkeistä on yksinäisyys. Epätavalliset, selittämättömät muutokset käyttäytymisessä ja halu vetäytyä yksinäisyyteen sekä puheet itsemurhasta ovat hälytysmerkkejä. Päihteiden käyttö ja käytöshäiriöt voivat olla merkki masentuneisuudesta. Nuoren kohdalla puhutaankin usein ”naamioituneesta masennuksesta”, jota on vaikea tunnistaa.

Muita syvän masennuksen oireita ovat

- unihäiriöt: nukkuu liikaa tai liian vähän
- syömishäiriöt: ruokahaluttomuutta tai ahmimista
- väsymys, vatsakivut, migreenityyppinen päänsärky
- apaattisuus: menettää kiinnostuksensa asioihin, joista tavallisesti oli innostunut, esim. urheilu, ystävät tai pukeutuminen
- vetäytyminen: ei halua seurustella muiden kanssa
- vihamielisyys
- keskittymiskyvyttömyys: esim. arvosanojen nopea laskeminen

- itsensä vähättely, ei pidä itsestään: olen ruma, kukaan ei välitä minusta
- surumielisyyys: itkee ilman näkyvää syytä, ei pysty ilmaisemaan iloa
- kuoleman ajatteleva: ajattelee, kirjoittaa ja puhuu kuolemasta
- psykosomaattiset oireet
- onnettomuusalttius

Yleisesti ottaen yhden tai kahdenkaan tällaisen oireen esiintyminen ei ole vielä merkinä syvästä masennuksesta, mutta jos huomaa useita vakavia ja jatkuvia oireita, on syytä ryhtyä toimenpiteisiin.

Jos koulussa tunnistetaan masentunut lapsi tai nuori, oppilasta kehoitetaan keskustelemaan kuraattorin kanssa. Lisäksi luokanopettaja/ohjaaja ottaa yhteyttä kotiin ja pyrkii kokoamaan paikalle asiantuntijaryhmän. Tärkeintä on viestittää oppilaalle, että koulussa todella välitetään hänen hyvinvoinnistaan.

Itsemurha ja itsemurhan uhka

Masentunut nuori ei välttämättä ajattele itsemurhaa eivätkä kaikki itsemurhaa yrittäneet ole masentuneita. Näillä asioilla on kuitenkin merkittävä yhteys. Pitkään jatkuneen depression ja mahdollisten itsemurhaan liittyvien puheiden pitäisi herättää meidät näkemään, onko merkkejä itsemurhavaarasta.

Riskitekijöitä ovat

- pitkittynyt masentuneisuus, ilottomuus ja mielialan muutokset
- kuoleman ajatukset, itsemurhalla uhkailut
- aiempi itsetuhoyritys
- tavaroiden lahjoittelu
- kertoilee tuntemastaan itsemurhan tehneestä ja/tai –tapahtuneesta
- koettu elämänmuutos laukaisijana: riita, muutto, ihmissuhteen katkeaminen, itsetunnon vaurio ja vakava sairaus.
- aiempi itsemurhayritys tai itsensä vahingoittamisyritys (esim. itsensä viiltelyä)
- nuori on puhunut tai uhannut itsemurhalla tehnyt suunnitelman itsemurhan tekemisestä ja lahjoittanut tavaransa pois
- kuolema täyttää ajatukset tuntee jonkun, joka on tehnyt itsemurhan samaistuu johonkin, joka on tehnyt itsemurhan, ja muuttaa käyttäytymistään samaan suuntaan
- nuori voi olla traumatisoitunut nähtyään jonkun tekevän itsemurhan tai tuntee syyllisyyttä siitä, ettei ole pystynyt estämään ystävänsä itsemurhaa
- nuoren sukulainen, joka on kuollut väkivaltaisesti
- perinnöllinen alttius väkivaltaiseen käyttäytymiseen tai maanisdepressiiviseen sairauteen
- äskettäin koettu tärkeä menetys: läheisen kuolema, lähtö, riita, seurustelusuhteen päätyminen tai itsetunnon menetys epäonnistumisen tai hylkäämisen vuoksi
- alkoholin tai huumeiden väärinkäyttö: nuoret pakenevat usein ongelmiaan alkoholiin tai huumeisiin, ja kun päihteen vaikutus lakkaa, nuoret tuntevat itsensä entistä masentuneemmiksi ja jaksavat selviytyä entistä huonommin. Näin alkoholista tai huumeista tulee vielä suurempi ongelma
- heikko impulssikontrolli, impulsiivinen tai väkivaltainen käyttäytyminen
- ei ole voimia lähestyä ongelmaa, ei näe ulospääsyä – torjuu kaikki tilaisuudet ratkaista ongelma ja on vakuuttunut siitä, että kuolema on ainoa vaihtoehto
- ylikorostuneet vaatimukset, joista seuraa liian suuri kriittisyys omaa itseä kohtaan

Opettajan toimenpiteet

- Jos epäilet nuoren harkitsevan itsemurhaa, ota yhteys kuraattoriin, kerro siitä välittömästi koulun kriisiryhmälle ja ole välittömästi yhteydessä oppilaan huoltajiin
- Jos suinkin mahdollista, keskustele oppilaan kanssa kahden kesken ja kysy häneltä suoraan hänen tunteitaan ja ajatuksiaan
- Kuuntele nuorta ja osoita, että välität hänestä
- Älä tuomitse, äläkä vähättele nuoren ongelmia. Ole valmis vastaanottamaan myös aggressiivisuutta.
- Älä jätä nuorta yksin. Yritä voittaa aikaa ja saada nuori välittömän kriisin yli.
- Älä anna vaitiolovelvollisuuden muodostua auttamisen esteeksi.
- Yritä yhdessä nuoren kanssa selvittää, miten vanhemmat ja muut aikuiset voisivat auttaa
- Kriisiryhmä ottaa tarvittaessa yhteyttä oppilaan vanhempiin ja pyytää tarvittaessa konsultaatioapua

Itsemurha koskettaa aina koko kouluyhteisöä ja käynnistää ahdistavia tunteita sekä aikuisissa että lapsissa. Välittömien toimenpiteiden suhteen edetään, kuten edellä on kuvattu oppilaan tai koulun henkilökunnan jäsenen kuollessa. Omaisia tuetaan ymmärtämään, kuinka tärkeää on saada puhua tapahtuneesta koululla. Työtoverin itsemurhassa rehtori sopii omaisten kanssa siitä, kuinka laajasti he haluavat asiaa käsiteltävän koulussa. Kriisiryhmä järjestää tarvittavan tuen henkilöstölle/oppilaille.

Tieto itsemurhasta välitetään ensin koulun työntekijöille, ja sitten oppilaille. Asiallisella informaatiolla ja psyykkisellä tuella ehkäistään uusia itsemurhatapauksia. Itsemurhan käsittely on tarpeen, jottei tapahtuneesta tule mallia muille oppilaille, ja jotta vältytään vääristyneiltä huhuilta. Erityisesti nuorten itsemurhalla on havaittu olevan mallivaikutusta muihin nuoriin. Pää tavoitteena on tukea lapsia ja aikuisia selviytymään vaikeasta tilanteesta.

Jos itsemurha tapahtuu koulupäivän aikana, huolehditaan siitä, etteivät oppilaat pääse tapahtumapaikalle tai poistuvat sieltä heti. Kutsutaan ambulanssi, poliisi ja koulun kriisiryhmä paikalle.

Kriisiryhmä

- pohtii yhdessä opettajan kanssa, miten jälkipuinti hoidetaan kriisiä koskettaneessa luokassa
- tukee opettajia siinä, miten tapahtuneesta itsemurhasta keskustellaan muilla luokilla
- valmistelee, miten asia käsitellään henkilökunnan keskuudessa
- valmistelee, miten asia kerrotaan koulun muiden oppilaiden vanhemmille
- antaa tukea esim. niille oppilaille ja opettajille, jotka ovat olleet lähimmin tekemisissä kuolleen oppilaan/työntekijän kanssa.
- järjestää tarvittavan asiantuntijatuen koulun ulkopuolelta
- huolehtii tilanteen seurannasta aktiivisesti vähintään 4 viikon ajan; asia ja sen herättämät tuntemukset saattavat tulla esille viiveellä, tarvittaessa järjestetään lisätukea
- informoi itsemurhan mallivaikutuksen vuoksi myös kaupungin kriisikeskusta ja lähikoulujen rehtoreita asiasta

Keskustelut luokissa

- luokanopettajat/luokanohjaajat keskustelevat koulun kaikissa luokissa
- kerrotaan asiallisesti tapahtuneesta
- keskustellaan mahdollisesti itsemurhaan johtaneista syistä ja ennakoivista merkeistä
- on tärkeää estää itsemurhan ja kuoleman ihannoiti sankarillisena ratkaisukeinona
- painotetaan selviytymiskeinoja keskustelemalla muista vaihtoehdoista ja annetaan tietoa, miten ja mistä oppilas saa lisäapua vaikeuksiinsa.

Psykoottinen käyttäytyminen

Psykoottisen käyttäytymisen tunnistaminen on sikäli tärkeää, että itsemurhayritykset monesti toteutetaan psykoottisessa tilassa tai huumaavien aineiden vaikutuksen alaisena tai molempien seikkojen ollessa yhtä aikaa voimassa. Psykoottisella oppilaalla saattaa esiintyä mm. seuraavia oireita:

- pyrkimys olla yksin
- vetäytyminen sekavat tai epärealistiset puheet
- rituaalit ja pakkotoiminnot
- ikätasoa lapsellisempi toiminta
- suhtautuminen koulutyöhön muuttuu olennaisesti, joko niin, ettei välitä koulutöistä tai yrittää tehdä enemmän kuin jaksaa
- erikoinen käyttäytyminen, jota ei itse halua tai kykene selittämään
- vihjailee avuntarpeestaan
- ulkoinen olemus muuttuu yllättäen, usein hoitamattomuus
- tunneilmaisun kapeneminen tai muuttuminen esim. äkilliset naurun- tai itkunpuuskat, harhaiset ajatukset ja aistimukset

Mikäli oppilaalla on pysyvästi tai usein näitä oireita, ota yhteyttä koulun kriisiryhmän jäseniin!

3.15.1.2 Omaisuusrikokset

Koulun tai toisen omaisuuden varastaminen tai tärveleminen

Oppilaiden näpistys-, varkaus- ja ilkivaltatapauksista ilmoitetaan sekä huoltajille että poliisin Nuorten Tiimille. Oppilasta ohjataan hyvittämään tekonsa.

Teon hyvitys

Oppilas voi palauttaa anastamansa esineen.

Hän voi hyvittää vahingot korjaamalla tai korvaamalla rikkomansa esineen. Hyvittää voi myös tekemällä korvaavan teon tai työn, korvaamalla rahallisesti ja tietenkin pyytämällä anteeksi.

Koulun aikuinen tukee oppilasta hyvittämistapaamisessa.

Koulu ohjaa asian selvitystä.

- Kaikki osapuolet ovat yhtä aikaa paikalla.

- Rikkomus kirjataan ylös jokaista osapuolta kuullen.
- Huoltajat ovat paikalla (Pakkokeinolaki).
- Voidaan tehdä sovitteluesitys.
- Sovitaan jatkosta ja seurannasta.

3.15.1.3 Vakava onnettomuus koulumatkalla/koulussa

- ensiapu paikanpäällä
- hälytys sairaankuljetukseen 112
- yhteys kotiin
- ilmoitus terveydenhoitajalle: Anna Räsänen, puh. 050-913 5829
- onnettomuuden silminnäkijöiden hoito
- kriisiryhmä kokoontuu
- arviointi

3.15.1.4 Oppilaan vakava sairaus

- Sovitaan oppilaan ja huoltajan kanssa, mitä muille oppilaille/työtovereille kerrotaan; sairaan omaa mielipidettä on kunnioitettava
- opettajille annetaan ensiapuohjeita kriittisten tilanteiden varalle
- rohkaistaan koulutovereita pitämään yhteyttä sairaaseen
- sairaudesta ei vaieta, vaan siitä pyritään keskustelemaan luontevasti luokassa.

3.15.1.5 Oppilaan lähiomaisen kuolema

Jos huoltaja ja/tai oppilas kertoo asiasta opettajalle, on kysyttävä: voidaanko asiasta kertoa koulussa, kuka kertoo, kenelle kerrotaan ja miten kerrotaan.

- Yhteys oppilaan kotiin, surunvalittelukäynti (luokanopettaja/luokanvalvoja) omaisten kanssa näin sovittaessa tai koulun lähettämä adressi ja/tai suruvalittelukukat.
- Oppilasta rohkaistaan tulemaan mahdollisimman pian tapahtuneen jälkeen kouluun, koska koulu edustaa jatkuvuutta ja pysyvyyttä lapsen/nuoren elämässä, ja tukee hänen selviytymistään.
- Luokanopettaja/luokanvalvoja tai kriisiryhmän jäsen sopii perheen ja oppilaan itsensä kanssa, miten tapahtuneesta kerrotaan luokan oppilaille ja lasta opettaville opettajille
- Rehtori ja kriisiryhmän jäsenet tiedottavat tapahtuneesta opettajia.
- Joskus kuolemantapauksen yhteydessä voi syntyä tilanne, että oppilas saa viestin lähiomaisen kuolemasta koulupäivän aikana. Tällöin on syytä ottaa huomioon seuraavat seikat
 - valitaan rauhallinen paikka viestin välittämiseen
 - kun oppilas on kuullut asiasta, hän tarvitsee seuraa voidakseen purkaa vapaasti tunteitaan, häntä ei saa jättää yksin, vaan oppilasta tulee yrittää rauhoittaa sopivalla tavalla
 - huolehdi, että joku aikuinen henkilö saattaa oppilaan kotiin
- Luokanopettaja/luokanvalvoja käsittelee asiaa luokassa eri tavoin (ks. toimintaohjeet oppilaan kuoleman tapahtuessa)
- Opettaja ohjaa oppilaita kohtaamaan surutyötä tekevän luokkatoverin

- Surun kohdanneelle oppilaalle tiedotetaan, että asiasta voi aina halutessaan puhua opettajalle tai muulle aikuiselle
- Jos oppilas jää pois koulusta, eikä kotoa ole otettu yhteyttä kouluun, ottaa luokanopettaja/luokanvalvoja yhteyden kotiin ja ilmaisee normaaliin tapaan huolestumisensa oppilaan poissaolosta
- Oppilaan hyvinvoinnin seuraaminen ja tarvittaessa yhteys kriisiryhmään

3.15.1.6 Oppilaan tai koulun työntekijän kuolema (sairaus / onnettomuus)

- Ilmoitus rehtorille tai vararehtorille, joka tarkistaa tiedon oikeellisuuden.
- Jos kuolema on tapahtunut koulussa tai koulumatkalla, rehtori on yhteydessä poliisiin tai sairaalaan, joiden tehtävänä on kuolinviestin vieminen omaisille.
- Rehtori, vararehtori tai kriisiryhmän jäsen ottaa yhteyden kotiin, ilmaisee osanoton ja kysyy omaisten mielipiteen tapahtuneen kertomistavasta koululla sekä muista jatko-toimista. Omaisten toivomuksia kunnioitetaan.
- Rehtori tiedottaa henkilökunnalle ja hallitukselle.
- Järjestetään muistohetki ja suruliputus. Muistotilaisuuteen voidaan kutsua myös vanhemmat.
- Mikäli kuolema tapahtuu loma-aikana, on syytä pitää muistotilaisuus jälkeensä.
- Luokanopettaja/luokanvalvoja tai joku kriisiryhmän jäsenistä käsittelee asiaa menetyneen oppilaan luokassa:
 - Tiedottaminen:
 - kuolemasta on lupa kertoa oppilaille, kuolintavasta ei
 - kerro tosiasiat asiallisesti, mutta sensitiivisesti ja myötäeläen
 - vältä väärinkäsityksiä ja muita mielikuvia; korjaa väärät huhut
 - Luokkaan voidaan asettaa kuolleen oppilaan valokuva, sekä kynttilä ja kukkia, oppilaan pulpetti säilytetään luokassa
 - Anna lapsen/nuoren konkretisoida surunsa ja kaipuunsa eri tavoin: puhuminen, kirjoittaminen, piirtäminen, maalaaminen, laulaminen, leikkiminen, draama, surumusiikki
 - Oppilaita autetaan purkamaan ajatuksiaan ja tunteitaan ja heille kerrotaan mahdollisista surureaktioista.
 - Järjestä aikaa keskustelulle ja puhumiselle
 - Yhteys kotiin; luokanopettaja/luokanohjaaja käy kotona suruvalittelukäynnillä kodin kanssa näin sovittaessa
 - Sovitaan perheen kanssa mahdollisesta osallistumisesta hautajaisiin
- Muiden luokkien opettajat kertovat asiasta omille oppilailleen/opiskelijoilleen.
- Oppilailla ja opettajilla on mahdollisuus keskustella kriisiryhmän jäsenten kanssa, jotka järjestävät tarvittaessa myös ulkopuolista apua (esimerkiksi kunnan kriisiryhmän järjestämä psykologinen jälkipuinti = debriefing).
- Koteihin tiedotetaan asiasta kirjeellä
- Tarvittaessa järjestetään vanhempainilta muutama päivä tapahtuneen jälkeen, sillä vanhemmat voivat tarvita tukea lastensa auttamiseen.
- Oppilaiden toipumista ja mahdollista tuen tarvetta seurataan
- Kuolemasta kerrotaan päivänavauksessa ja pidetään hiljainen hetki.
- Lomahetkenä tapahtuneesta kuolemasta pidetään muistotilaisuus jälkikäteen.
- Huomioidaan lipunnosto, kynttilät, valokuva, kukat (rehtori organisoii).
- Puhutaan tapauksesta luokan kanssa, voi pyytää kollegalta tukea tehtävään.

- Otetaan huomioon lähimpien (oppilaat/opettajat) tarve laajempaan keskusteluun ja muuhun henkiseen tukemiseen.
- Kuolleen omaisia muistetaan ja kutsuttaessa osallistutaan hautajaisiin.
- Koteihin on hyvä tiedottaa tapahtuneesta ja aiheen käsittelystä koulussa, jotta kodit voisivat huomioida tilanteen.
- Opettajan on hyvä muistaa hoitaa myös itseään puhumalla kriisiryhmäläisten kanssa ja osallistumalla tarvittaessa asiankäsittelyyn.
- Rehtori ottaa yhteyttä omaisiin ja tiedottaa asiasta henkilökunnalle, hallitukselle ja koko koululle omaisten mielipiteitä kunnioittaen.
- Rehtori tai kriisiryhmän jäsen tiedottaa asiasta kuolleen opettajan luokalle.
- Muille luokille asian kertoo oma opettaja tai joku kriisiryhmän jäsenistä.
- Koulussa järjestetään muistohetki ja suruliputus. Voidaan järjestää myös muistopöytä esim. opettajanhuoneeseen.
- Kodeille tiedotetaan asiasta kirjeitse tai vanhempainillassa.
- Läheisin työtoveri käy kuolleen kotona omaisten kanssa näin sovittaessa tai koulu lähettää omaisille adressin ja/tai kukkia.
- Rehtori sopii omaisten kanssa koulun työntekijöiden ja/tai oppilaiden mahdollisesta osallistumisesta hautajaisiin.
- Oppilailta ja opettajilta on mahdollisuus keskustella kriisiryhmän jäsenten kanssa, jotka järjestävät tarvittaessa myös ulkopuolista apua (esimerkiksi kunnan kriisiryhmän järjestämä psykologinen jälkipuinti = debriefing).

Kuoleman käsittely koulussa

Se, miten koulussa käsitellään kuolemaan liittyvää tilannetta, riippuu paljon siitä, kuka on kuollut ja miten hän on kuollut. Opettajan tai oppilaan kuolema vaikuttaa suoraan koko koulun, kun taas oppilaan omaisen kuolema koskettaa yksittäistä oppilasta tai luokkaa.

Koulumatkalla tapahtunut onnettomuus tai oppilaan itsemurha ovat aivan toisenlaisia asioita kuin kuolema pitkän sairauden jälkeen. Seuraukset arkipäivän koulutyöhön ovat suuria, jos kuolema koskettaa samanaikaisesti useampia oppilaita. Koulun täytyy tuntea ja tietää myös ne jälkivaikutukset, joita esiintyy dramaattisen onnettomuuden todistajiksi joutuneilla lapsilla, vaikka he eivät olisikaan suoranaisesti osallisia.

Lapset ja kuolemasta kertominen

- Sanoman pitäisi tulla luotetulta henkilöltä
- Varmista, että tieto on oikeaa
- Varmista sopiva, häiriötön paikka uutisen kertomiseen
- Kerro asia avoimesti ja selvästi, mutta riittävästi henkisesti siihen valmistaen
- Älä siirrä asian kertomista
- Varaa aikaa lapsen tai nuoren kanssa olemiseen
- Vältä sellaisia kliseitä kuin "kaikki tulee hyväksi"
- Saata lapsi kotiin tai sinne, missä perhe on tai huolehdi lapselle aikuinen saattaja mukaan

Muistaminen koulussa

Oppilaan tai opettajan kuolema huomioidaan esim. muistohetkellä, johon voi sisältyä esim.

- rehtorin muistosanat

- luokanopettajan/-valvojan puhe
- sopiva runo
- papin puhe □ laulua, musiikkiesityksiä

Muistaminen luokassa

Lapset otetaan mukaan päättämään, miten muistetaan. Näin kanavoidaan lasten energia ja luovuus ilmaisemaan surua konkreettisesti.

Symboliset eleet saattavat auttaa oppilasta jäsentämään ajatuksia ja tunteita. Kun hän saa muuttaa ne toiminnaksi, käsittämättömästä tulee konkreettinen. Esimerkiksi voidaan:

- koristellaan pulpetit piirroksilla, maalauksilla tai liinalla □
- asettaa esille kynttilä ja/tai kuva, kukka tms.
- valmistetaan jotain vanhemmille
- toimitaan liikenneturvallisuuden puolesta jne.

Keskustelu luokassa

Opettajan oman jälkipuinnin pitäisi olla kunnossa ennen kuin hän järjestää keskustelun luokassa. On hyvä noudattaa periaatetta, että asiantuntija auttaa opettajaa, opettaja luokkaa. Jos opettaja ei kuitenkaan pysty asiaa käsittelemään luokassa, neuvotellaan, kuka sen tekee.

Keskustelun kulku:

Esittely

- mitä lähituntien aikana tapahtuu
- kerrotaan että asiasta keskustellaan, koska onnettomuuden/kuoleman aiheuttamista reaktioista puhuminen on tärkeää

Säännöt

- ei puhuta luokan ulkopuolisille, ei juoruilla toisten puhumisia, mutta omista asioistaan saa puhua
- jokainen kertoo, miten ja keneltä sai tiedon
- ei muuta puhepakkoa

Faktat

- oppilaat kertovat, miten, keneltä ja missä saivat tietonsa
- opettaja kertoo tosiasiat: tapahtumien kulku ja mahdolliset syyt
- mukana voi olla asiantuntija: poliisi, paikalla ollut ensilinjalainen tai joku muu

Ajatukset

- Mikä tuntui pahimmalta?
- Ajatteliko joku muu samoin?
- Ensimmäinen ajatus? Käydään läpi ajatukset tilanteen edetessä.

Reaktiot

- Mitä kuulit, tunsit, haistoit?
- Mitä teit?
- Reagoiko joku muu samoin?
- autetaan löytämään samanlaisia tuntemuksia kuin muilla

Informaatio

- kerätään yhteen reaktioita
- opettaja kertoo muita normaaleja reagoititapoja
- opettaja antaa neuvoja

Yhteenveto ja päätös

- suunnitellaan myöhempiä tapahtumia (esim. hautajaiset)
- Osallistuminen hautajaisiin edellyttää:
- valmistelua, koska lapsen tulee tietää, mikä odottaa
 - aikuinen saattaja, omainen koko ajan mukana
 - jälkipuintiin mahdollisuus

Opettajan neuvoja

- Opettaja voi neuvoa oppilasta:
- puhumaan vanhempien kanssa tapahtuneesta
- puhumaan ystävien kanssa
- hankkimaan lisää tietoa tapahtuneesta
- kirjoittamaan runoja, päiväkirjaa jne.
- kuuntelemaan musiikkia
- käymään tapahtumapaikalla/haudalla
- tekemään jotakin yhdessä, esim. surevan perheen hyväksi
- käyttämään rituaaleja tunteiden ilmaisemiseen

Lapsen ja nuoren surun kohtaaminen

- Keskustele avoimesti ja kunnioittavasti
- Ota huomioon keskustelukumppanin ikä
- Vältä abstrakteja selityksiä
- Pyri vähentämään väärinkäsityksiä ja epäselvyyksiä
- Älä kuvaa kuolemaa sanoilla "matka" tai "uni", koska lapsi silloin voi odottaa kuolleen palaavaksi tai heräävän
- Varaa aikaa ongelman käsittelyyn
- Suhtaudu myönteisesti kysymyksiin ja keskusteluun
- Valmistaudu siihen, että keskustelu saattaa olla lyhyt
- Katselkaa valokuvia, albumeja ym.
- Käykää hautausmaalla
- Hyväksy lasten leikit
- Tee menetyksestä todellinen
- Näytä omat tunteesi
- Vaali vainajan muistoa
- Rohkaise tunteiden käsittelyä
- Huolehdi kodin ja koulun välisen yhteyden jatkumisesta
- Puhu lasten kanssa oman tai vanhempien kuoleman aiheuttamasta pelosta
- Puhu lasten kanssa heidän mahdollisista syyllisyydentunteistaan

Lasten ja vanhempien käyttäytyminen surussa

Lapset usein

- tukevat ja lohduttavat vanhempia aktiivisesti
- ottavat vanhemman roolin, huolehtivat nuoremmista sisaruksista
- arvailevat mitä tapahtui

Vanhemmat usein

- aliarvioivat sen, mitä lapset ymmärtävät

- aliarvioivat lasten reaktioiden syvyyden ja keston
- laiminlyövät tosiasioiden kertomisen
- ovat omien reaktioidensa vallassa, joten heidän emotionaalinen sensitiivisyytensä
- lasten tarpeille on vähentynyt
- tulevat ylisuojeleviksi tai laiminlyövät lapsiaan
- kokevat vaikeuksia sääntöjen ja kurin ylläpitämisessä
- osoittavat lisääntyntä ärtyvyyttä ja jännittyneisyyttä

3.15.1.7 Perheessä tapahtuva väkivalta

Jos lapsi kertoo kotonaan tapahtuvasta perheväkivallasta (fyysinen/henkinen väkivalta):

Henkilökunta

- kuuntelee lasta ja rohkaisee häntä tapahtumista kertomiseen ja toimii turvallisena aikuisena
- tuo esille, että asiasta puhuminen on lapselta rohkea teko; aikuisten on nyt mahdollista auttaa lasta ja hänen perhettään
- ohjaa lapsen tai tulee hänen kanssaan koulukuraattorin ja/tai terveydenhoitajan vastaanotolle
- tulee lapsen kanssa terveydenhoitajan luokse välittömästi, jos lapsessa on fyysisen pahoinpitelyn merkkejä
- hyödyntää oppilashuoltoryhmää tausta- ja työnohjauksellisena tukena

HUOM ! Älä lupaa lapselle olla kertomatta kenellekään – asetat itsesi tilanteeseen, jossa joudut pettämään lapsen luottamuksen.

Koulukuraattori/terveydenhoitaja

- sopii työnjaosta lasta ohjanneen kanssa ja hoitaa jatkoyhteydet sosiaaliviranomaisiin ja muihin yhteistyötahoihin (mm. lastensuojeluilmoituksen tekeminen).
- toimii purkuväylänä ja tukena lapselle hänen kokemustensa jäsentäjänä

Jos lapsen vanhempi kertoo perheessään tapahtuvasta väkivallasta:

Henkilökunta

- kuuntelee vanhempaa ja rohkaisee häntä tapahtumista kertomiseen
- antaa vanhemmalle tunnustusta siitä, että hän on uskaltanut ottaa väkivallan suoraan esille
- ohjaa vanhemman joko suoraan avun piiriin (esim. turvakoti) tai koulukuraattorille vanhemman toiveen mukaan
- kertoo vanhemmalle, että myös lapsen tukeminen tässä tilanteessa on tärkeää
- ottaa perheväkivallan puheeksi lapsen kanssa ja/tai ohjaa hänet koulukuraattorille tai terveydenhoitajalle

Jos tieto perheväkivallasta/sen epäilystä tulee ilmi muuta kautta kuin lapsen tai vanhemman kertomana:

Henkilökunta

- pyrkii selvittämään turvallisessa tilanteessa, mitä lapsen elämään kuuluu ja onko hänellä huolenaiheita (koulu, koti, kaverit)
- voi ilmaista huolensa lapsen muuttuneesta käyttäytymisestä (jos näin on havainnut) ja jatkaa kyselemistä siltä pohjalta
- ottaa jossain vaiheessa perheväkivallan esille esim. seuraavanlaisesti: ”Kaikissa perheissä riidellään joskus, millaisia riitoja teillä on?”
- pyytää apua tilanteen selvittämiseksi koulukuraattorilta ja/tai oppilashuoltoryhmältä

Huom! Perheväkivalta ei ole yksityisasia. Se edellyttää aikuiselta rohkeutta puuttua asiaan. Sinun ei tarvitse osata ”hoitaa” lasta; tärkeintä on aidosti kuunnella ja rohkaista häntä puhumaan väkivallasta sekä ohjata hänet lisäavun piiriin.

On tärkeää pitää mielessä myös perheväkivallan monikasvoisuus lapsen näkökulmasta; se voi pitää sisällään fyysistä, henkistä ja seksuaalista väkivaltaa, hoidon ja avun laiminlyöntiä sekä väkivallan sivusta seuraamista.

3.15.1.8 Lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö

Jos lapsi kertoo asiasta itse:

Lapset eivät kerro oma-aloitteisesti hyväksikäytöstä kovin helposti. Tavallisempaa on, ettei lapsi halua tai uskalla kertoa siitä senkään jälkeen, kun asia on tullut ilmi muuta tietä. Toisaalta lapsi saattaa kertoa vihjeitä tapahtuneesta, mutta aikuiset eivät ehkä osaa niitä kuulla. Kun lapsi puhuu asiasta, hän ei useinkaan kerro heti kaikkea tai saattaa viitata johonkin hirveään salaisuuteen.

Henkilökunta

- lapsen auttamisen ja tapauksen selvittelyn kannalta on olennaista, että se, jolle hän uskoutuu, pysyy rauhallisena ja suhtautuu asiallisesti lapsen kertomaan
- lasta ei ole syytä ahdistella kysymyksillä eikä pakottaa tunnustuksiin, koska tällöin hän helposti lukkiutuu. On tärkeää kirjoittaa sanatarkasti muistiin, mitä lapsi onertonut ja mitä häneltä on kysytty
- tuo esille, että asiasta puhuminen on lapselta rohkea ja tärkeä teko; aikuisten on nyt mahdollista auttaa lasta ja hänen perhettään
- ottaa yhteyttä koulukuraattoriin/terveydenhoitajaan. Asiasta tehdään lastensuojeluilmoitus.

HUOM ! Älä lupaa lapselle olla kertomatta kenellekään – asetat itsesi tilanteeseen, jossa joudut pettämään lapsen luottamuksen.

Jos lapsen käytös ja oireet viestittävä ongelmista:

Hyväksikäytetyllä lapsella saattaa olla erilaisia fyysisiä merkkejä, psykosomaattista oireilua ja/tai käytösoireita. Tällaisia ovat esim. lapsen masentuneisuus ja sulkeutuneisuus, seksuaalisesti latautunut käyttäytyminen, syömis- ja nukkumisvaikeudet, levottomuus, karkailu tai esim. mustelmat, joiden syistä hän itse ja/tai vanhemmat antavat epämääräisiä tai vältteleviä selityksiä. On kuitenkin muistettava, että lasten oireilu voi olla merkki muustakin kuin hyväksikäytöstä.

- omia havaintoja ja epäilyjä on syytä testata; lapsen tarkempi havainnointi (1 - 2 viikkoa), jotta huomaisi myönteisestä kehityksestä viestittäviä/huolestuttavia asioita. Keskustellaan lapsen kanssa hänen arjestaan (mieliala, ystävyysuhteet, kotitilanne yms.).
- keskustellaan asiasta työtovereiden kanssa ja kootaan yhteen kaikkien havainnot. Tältä pohjalta arvioidaan, onko aihetta jatkotoimenpiteisiin.
- jos lapsen oireiden johdosta perustellusti epäillään lapsen seksuaalista hyväksikäyttöä, tehdään asiasta lastensuojeluilmoitus ja konsultoidaan sosiaalityöntekijöitä/perheneuvolaa jatkotoimenpiteistä

Lastensuojeluilmoituksen tekeminen

Jokaisella viranomaisella on lastensuojelulain mukaan ilmoitusvelvollisuus lastensuojelun tarpeessa olevasta lapsesta.

Säännöksestä ilmenee, ettei ko. viranomaisilla ole asiassa harkintavaltaa vaan ilmoitusvelvollisuus menee salassapitovelvollisuuden ohi.

Ilmeinen lastensuojelun tarve asettaa lastensuojelutoimiin ryhtymiselle hyvin matalan kynnyksen.

Ilmoittajalta ei edellytetä lopullista ja pitävää arviota lastensuojelun tarpeesta.

Lastensuojeluviranomaisen tehtävä on ilmoituksen saatuaan varmistaa tosiasioiden olemassaolo sekä harkita tuen tarve ja muodot.

Lastensuojeluilmoitus tehdään puhelimitse tai kirjallisena sitä varten tehdyn lomakkeen avulla. Ilmoituksen tekemisessä voi konsultoida koulukuraattoria tai terveydenhoitajaa. Koulussamme lastensuojeluilmoitusten tekemisen hoitaa yleensä rehtori.

Lastensuojelulaki 1.1.2008 (LSL 40 §) ja ilmoitusvelvollisuus

Jos esim. koulutoimen virkaa tai tointa hoitava on tointa hoitaessaan saanut tietoa ilmeisestä perhe- ja yksilökohtaisesta lastensuojelutarpeesta olevasta lapsesta, asiasta on viipymättä ilmoitettava sosiaalilautakunnalle. Myös muu kuin 1 momentissa tarkoitettu henkilö voi tehdä tällaisen ilmoituksen. Tämä velvollisuus ohittaa kaikki muut virkamiestä muuten sitovat salassapitovelvollisuudet.

3.15.1.9 Onnettomuus

- Toimintavastuu tilanteessa on ensiksi lähinnä olevalla aikuisella
- Hälytä ambulanssi ja muut pelastusviranomaiset hätänumerosta, sekä muu henkilökunta avuksesi
- Aloita ensiapu

- Tiedota tapahtuneesta rehtoria/apulaisrehtoria: mitä on tapahtunut, ketä tapaus koskee, miten on jo toimittu
- Ohjaa oppilaat pois onnettomuuspaikalta, huolehdi erityisesti onnettomuuden silminnäkijöistä ja pidä heidät erillään.
- Tiedota tapahtuneesta kouluterveydenhoitajaa
- Rehtori
 - kutsuu tarvittaessa koolle kriisiryhmän
 - ilmoittaa onnettomuudessa osallisena olleiden kotiin tapahtuneesta mahdollisimman pian onnettomuuden jälkeen
 - tiedottaa harkintansa mukaan oppilaita tapahtuneesta (tuki tälle kriisiryhmältä)
 - tiedottaa tapahtuneesta koulun henkilökuntaa ja hallitusta
 - vastaa tiedottamisesta koulun ulkopuolelle.
- Mikäli oppilasta/opiskelijaa on kohdannut onnettomuus muualla kuin koulussa välittää tieto tapahtumista rehtorille. Rehtori tiedottaa tapahtumista henkilökuntaa ja oppilaita/opiskelijoita. Luokanopettaja/Luokanvalvoja käsittelee asiaa tarvittaessa luokassa.

3.15.2 Johtaminen, yhteistyö ja työnjako kriisitilanteissa

Kriisitilanteessa vastuu on rehtorilla kunnes poliisi tai pelastuslaitos saapuu paikalle ja ilmoittaa vastuun siirtymisestä heille.

Vastuun siirtyminen rehtorin ollessa estynyt

1. mikäli rehtoria ei tavoiteta -> vastuu siirtyy vararehtorille
2. mikäli rehtoria ja vararehtoria ei tavoiteta -> vastuu siirtyy työsuojeluvaltuutetulle
3. mikäli työsuojeluvaltuutettua ei tavoiteta, tilanteen hoitaa se opettaja, joka saa ensimmäisenä siitä tiedon ja hän kutsuu avukseen muut kriisiryhmän jäsenet.

Perustoimintamalli

- Kriisitilanteissa ensisijainen toimintavastuu on ensiksi lähinnä olevalla aikuisella.
- Kaikki kriisitilanteet saatetaan ensimmäiseksi rehtorin tai vararehtorin tietoon, jolle kokonaisvastuu kriisitilanteiden hoitamisesta ja niistä tiedottamisesta kuuluu.
- Rehtori kutsuu koolle kriisiryhmän helposti tavoitettavat jäsenet, ja kriisiryhmä
 - päättää jatkotoimenpiteistä
 - päättää tiedottamisen laajuudesta ja tiedotustavoista
 - ottaa tarvittaessa yhteyttä koulun ulkopuolisiin auttajiin

Rehtori hoitaa kaiken ulkopuolisen tiedottamisen (kouluviranomaiset ja tiedotusvälineet) ja ottaa yhteyttä huoltajiin

Kriisiryhmän tehtävät

Kriisiryhmä kutsutaan rehtorin avuksi kriisitilanteissa. Ryhmän tehtävänä on

- laatia koululle kirjallinen kriisisuunnitelma ja pitää kriisisuunnitelma ja -kansion ajan tasalla (läpikäyminen/päivittäminen vuosittain)
- tiedottaa kriisisuunnitelmasta oppilaille/opiskelijoille, vanhemmille sekä yhteistyökumppaneille
- kirjata ryhmän sisäinen työnjako ja vastuuketju
- organisoida toimintaa kriisitilanteissa

- kutsua tarvittaessa henkilökunta koolle
- huolehtia mahdollisista henkisen tuen tarpeista
- miettiä jatkotoimenpiteet yhdessä kodin kanssa
- selvittää kriisitilanteissa tärkeät yhteistyötahot ja harkita ulkopuolisen avun tarvetta henkilökunnalle ja oppilaille
- ylläpitää kouluttautumista kriisityöhön järjestämällä koulutusta ja hankkimalla kirjallisuutta
- perehdyttää uudet työyhteisön jäsenet
- arvioida kriisitilanteissa toteutettuja toimia ja tehdä kriisisuunnitelmaan tarvittavat muutokset.

3.15.3 Suunnitelmaan perehdyttäminen ja tiedottaminen kriisitilanteessa

Koulumme oppilashuoltosuunnitelman yksi tärkeä osio on kriisisuunnitelma. Sen tavoitteena on antaa koulun henkilökunnalle selkeät toimintaohjeet koulun kriisitilanteissa. Henkilökunta perehdytetään koulun kriisityöhön jokaisen lukuvuoden alussa. Toiminta tapahtuu yhteistyössä kotien kanssa mm. tiedottamalla suunnitelmasta vanhempainilloissa, lukukausitiedotteissa ja koulun kotisivuilla ja erikseen kriisitilanteiden sattuessa. Oppilaita informoidaan asiasta siihen soveltuvien oppituntien puitteissa ja erikseen kriisitilanteiden sattuessa.

Koulun sisällä

Rehtori/luokanopettaja sopivat tilanteen mukaisesti sisäisestä tiedottamisesta. Koulusamme pyritään välttämään huhujen syntymistä ja lisätään turvallisuutta asiallisella tiedottamisella.

Rehtorille tiedottaminen

- henkilö, joka on saanut tiedon tapahtuneesta, tiedottaa siitä rehtorille.
- rehtori selvittää
- ketä asia koskee
- mitä on tapahtunut ja missä
- miten kaikki tapahtui ja mitä tapahtumasta tiedetään

Vastuun siirtyminen rehtorin ollessa estynyt

1. mikäli rehtoria ei tavoiteta -> vastuu siirtyy vararehtorille
2. mikäli rehtoria ja vararehtoria ei tavoiteta -> vastuu siirtyy työsuojeluvaltuutetulle
3. mikäli työsuojeluvaltuutettua ei tavoiteta, tilanteen hoitaa se opettaja, joka saa ensimmäisenä siitä tiedon ja hän kutsuu avukseen muut kriisiryhmän jäsenet

Kriisiryhmän toiminta

- rehtori kutsuu kriisiryhmän avukseen
- kriisiryhmässä harkitaan ulkopuolisen avun tarvetta
- kriisiryhmä ottaa yhteyttä oppilaan/oppilaiden huoltajiin
- tiedottaa asiasta koulun henkilökuntaa ja päättää tavan, miten asiasta kerrotaan muille oppilaille turhien huhujen eliminoimiseksi

Henkilökunnan toiminta

- opettajat käsittelevät asiaa saamiensa ohjeiden mukaisesti

Yhteydenotto kotiin

Kerrotaan mitä tapahtunut ja miten asiaa on hoidettu. Kysytään huoltajien mielipidettä jatkotoimista. Sovitaan menettelytavoista.

Yhteydenotto koulun ulkopuolisiin tahoihin

Kun yksilön tai yhteisön turvallisuus on välittömässä vaarassa, otetaan yhteyttä esimerkiksi pelastuslaitokseen, Nuorten tiimiin tai poliisiin. Rikosilmoitus velvoittaa poliisin tutkimaan asiaa rikoksena (rikoslaki ja poliisilaki). Vanhemmat ratkaisevat rikosilmoituksen tekemisestä.

- Kaikki tiedottaminen koulun ulkopuolelle (esim. poliisi, lastensuojelu) tapahtuu rehtorin kautta

3.15.4 Psykososiaalisen tuen ja jälkihoidon järjestäminen

Koulun kriisiryhmä kartoittaa tilannekohtaisesti tuen ja jälkihoidon tarpeen ja ohjaa oppilaan tarvittaessa eteenpäin. Oppilaalla on oikeus päästä terveydenhoitajan vastaanotolle ilman ajanvarausta. Psykologin ja kuraattorin palveluihin oppilas pääsee tarvittaessa seitsemän päivän kuluessa, kiireellisissä tapauksissa samana tai seuraavana koulupäivänä.

3.15.5 Toimintavalmiuksien harjoittelu, suunnitelman arviointi ja päivittäminen

Koulun henkilöstön tulee perehtyä koulun kriisisuunnitelmaan heti kouluvuoden alussa. Koulumme kriisiryhmän päättämä vastuhenkilö arvioi ja päivittää suunnitelman vuosittain yhteistyössä työnantajan kanssa. Koulumme toimintavalmiuksia pidetään yllä vuosittaisilla pelastautumisharjoituksilla.

3.16 Tärkeitä puhelinnumeroita

1. Välitöntä hoitoa vaativat numerot

Yleinen hätänumero 112

Poliisi, virka-aikana **029 5450 311**. Soitettaessa tähän numeroon, puhelu ohjautuu arkisin kello 8.00 - 16.15 poliisipäivystyksessä vapaana olevalle poliisihenkilölle. Muina aikoina numero on suljettu.

Myrkytystietokeskus 09-471977
tai 0800 147 111

P-K:n keskussairaala

Siunsotenpuhelinvaihte

puh. 013 3300
päivystyspalvelu 116 117
häätäkeskus Pohjois-Karjalan alue 040 751 7816

2. Kriisiryhmä

Rehtoritimi

- Annastiina Säkkinen 050 353 9885 (työ) 040 082 8245 (oma)
- Sari Koskinen 040 7378708

Terveystenhoitaja 050 913 5829
- Anna Räsänen

Koulukuraattori

Mikko Kinnunen 013 330 5659

Psykologi

Mervi Silvennoinen 050 439 2944

Hammaslääkäri

Siilaisen hammashoitola 013 330 2411

Joensuun ev.lut.seurakuntakeskus

- Marko Kähkönen 050 359 8002

Hallituksen puheenjohtaja

- Hannu Voutilainen 044 572 2726

Työturvapäällikkö

- hallituksesta

Työsuojeluvaltuutettu

- Armi Sykkö 050 5791220 (työ) 050 565 8175 (oma)

3. Kiinteistöpalvelut

Mauri Nevalainen

050 412 9761 (työ), 050 897 6843 (oma)

(Riveria kiinteistön hoitaja)

mauri.nevalainen@riveria.fi

Juha Tornberg (hallitus)

040 588 67 94

Kiinteistönvastaava

Päivystävä palomestari

013 330 9203

4. Muita tärkeitä yhteystietoja

Riveria, turvallisuuspäällikkö

Tapani Temisevä

050 471 7469, tapani.temiseva@riveria.fi

3.17

Joensuun steinerkoulun poistumistiet ja alkusammutuskalusto

ks. suojeleasteet

4 YKSILÖKOHTAISEN OPPILASHUOLLON JÄRJESTÄMINEN

Haluamme ottaa koulussamme huomioon monenlaiset oppijat, oppimisen eri lähtökohdat ja tavat sekä oppilaiden erilaiset kulttuuritaustat. Jokaiselle oppilaalle pyritään antamaan mahdollisuus onnistua oppimisessaan, kehittyä oppijana sekä kasvaa ja sivistyä ihmisenä. Koulunkäynnin aikana voi tulla eteen tilanteita, joissa oppilas tarvitsee tukea oppimiseensa. Oppilaalla on oikeus saada riittävää kasvun ja oppimisen tukea heti tuen tarpeen ilmetessä. Tämä ehkäisee ongelmien syvenemistä, kasautumista ja pitkäaikaisvaikutuksia.

Yksilökohtainen oppilashuolto pyrkii olemaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevää. Tarvittaessa oppilashuolto voi olla luonteeltaan myös korjaavaa. Yksilökohtainen oppilashuolto pyritään järjestämään joustavaksi, pitkäjänteisesti suunnitelluksi ja tarpeen mukaan muuttuvaksi. Yksilökohtainen oppilashuolto pyrkii edistämään oppilaan kehitystä, hyvinvointia ja oppimista. Yksilökohtaista oppilashuoltoa ovat koulun tarjoama terveydenhuolto, kuraattori- ja psykologipalvelut. Oppilashuoltoa toteutetaan yhteistyössä myös muiden tahojen kanssa. Tarvittaessa koulumme yksilöllisessä oppilashuollossa ovat myös mukana nuorisotoimi, lastensuojelu, erikoissairaanhoido ja poliisi.

Yhteistyö kotien kanssa on tärkeää, jotta lapsen tuen tarve huomataan mahdollisimman varhain. Lukuvuoden alussa vanhemmille kerrotaan yleisesti niistä mahdollisuuksista, joilla oppilaiden koulunkäyntiä ja oppimista koulussamme voidaan tukea. Jos lapsen yksilöllinen tuen tarve huomataan koulussa, opettajat ottavat yhteyttä kotiin ja miettivät tukikeinoja kodin kanssa yhdessä. Myös vanhemmat voivat pyytää tukea lapsensa koulunkäyntiin.

Opettajien keskinäisellä yhteistyöllä, asioiden, huolien ja ongelmien esiin nostamisella on tärkeä merkitys mahdollisimman nopean tuen tarjoamiseksi. Opettajat keskustelevat, sopivat ja jakavat vastuualueet oppilaan koulunkäynnin tukemisessa. Tavoitteena on, ettei huoli jää yksin luokanopettajan kannettavaksi, vaan mukana ovat kaikki oppilaan kanssa toimivat henkilöt.

4.1 Asiantuntijaryhmä

Asiantuntijaryhmä toimii paikkana, jossa yksittäisen oppilaan tilannetta tarkastellaan useammasta näkökulmasta sekä arvioidaan ja ideoidaan yksilökohtaisen oppilashuollon toimintatapoja ja niiden toteutumista. Asiantuntijaryhmässä voidaan sopia yhteydenpidosta oppilaan muihin tukipalveluihin. Lisäksi asiantuntijaryhmä tarjoaa opettajalle moniammatillista tukea haastavissa tilanteissa. Asiantuntijaryhmä kutsutaan tarvittaessa koolle. Kokoonkutsujana toimii luokanopettaja/ohjaaja. Huoltajalla ja oppilaalla on oikeus päättää, keitä ryhmään kuuluu. Asiantuntijaryhmän jäseniä voivat olla huoltaja, oppilas, opettajat, erityisopettaja, terveydenhoitaja tai kuraattori. Huoltajalta tai oppilaalta on oltava kirjallinen suostumus oppilaan asioiden käsittelyyn asiantuntijaryhmässä.

Asiantuntijaryhmä toimii myös yhteistyössä vanhempien kanssa päätettäessä yksittäisen oppilaan tukitoimista. Varsinaiset tehostetun ja erityisen tuen päätökset tehdään koulumme tapauskohtaisesti perustettavassa koulunkäynnin tukiryhmässä. Lapsen koulunkäyntiin liittyvät ongelmat pyritään selvittämään ensisijaisesti koulun ja vanhempien kesken koulun yleisen, tehostetun ja erityisen tuen tukitoimin. Jos opettajien, vanhempien ja asiantuntijaryhmän keinot eivät riitä tukemaan oppilaan koulunkäyntiä, apua pyydetään koulun ulkopuolelta. Asiantuntijaryhmässä yhdessä sovittu henkilö, usein luokanopettaja, vie asiaa eteenpäin Joensuun kaupungin terveystoimen, peruspalvelujen ja sosiaalitoimen ylläpitämiin palveluihin. Mikäli tämä ei riitä, apu haetaan erikoissairaanhoidon tason piiristä.

4.2 Oppilashuollon tuki kurinpitorangaistuksen tai opetuksen epäämisen yhteydessä

Oppilashuollossa pyritään ehkäisemään, tunnistamaan, lieventämään ja poistamaan kasvun ja oppimisen esteitä, oppimisvaikeuksia sekä muita ongelmia mahdollisimman varhain. Oppilashuollon tehtävänä on tukea oppilasta myös tilanteissa, joissa hän toiminnallaan tai käyttäytymisellään on rikkonut koulun järjestyssääntöjä tai muita yhdessä sovittuja sääntöjä. Yleisimpiä syitä kurinpitorangaistusten käyttöön ovat oppilashuollon selvitysten mukaan olleet oppilaan väkivaltainen, uhkaava käyttäytyminen, epäasiallinen käytös, jatkuva oppitunnin häirintä ja muiden oppilaiden kiusaaminen.

Tukitoimia suunniteltaessa tulee ottaa huomioon, että tuen tarpeessa voi erityisesti turvallisuutta horjuttaneissa tilanteissa olla samanaikaisesti useampia: oppilas, joka on käyttäytynyt moitittavasti tai väkivaltaisesti (tekijä), sekä oppilas tai oppilaat, joihin edellä mainitut asiat ovat kohdistuneet (uhri/uhrit). Oppilashuollon tukea voidaan tarvita myös koko yhteisön tasolla, esimerkiksi jos yksittäisen oppilaan väkivaltainen tai uhkaava käyttäytyminen on aiheuttanut turvattomuutta ja pelkoa koko koulussa. Tällöin noudatetaan äkillisen kriisin hoitamisen menettelytapoja.

Oppilashuollon tuki voi aluksi olla välittömästi annettavaa tukea oppilaan ja muun yhteisön rauhoittamiseksi. Rehtori ja opettajat ovat ensisijaisesti vastuussa ojentamis- ja kurinpitotoimien käynnistämisestä ja yhteydenpidosta myös oppilaan huoltajiin. Oppilaalla ja huoltajalla on oikeus tulla kuulluksi ja myös oikeus saada tietoa tapahtumasta, jonka perusteella oppilasta rangaistaan. Samassa yhteydessä tulee käynnistää myös oppilashuollon moniammatillinen yhteistyö ja tarvittaessa yhteistyö lastensuojeluviranomaisten tai poliisin kanssa.

Tämän lisäksi tulee huolehtia siitä, että oppilas ei jää jälkeen opetuksesta. Oppilaan mahdollisuudet opiskeluun tulee turvata mahdollisimman pian. Opetuksen järjestämisessä noudatetaan samoja periaatteita kuin oppimisen tuen järjestämisessä muutenkin (oppilashuolto osana oppimisen tukea). Oppilaalle voidaan laatia oppimissuunnitelma.

Opintojen ohjaaminen ja tarvittavat opiskelun tukeen liittyvät menettelytavat suunnitellaan oppilaan tarpeiden mukaan. Usein tarvitaan yhtaikaisesti sekä kouluterveydenhuoltoon että kuraattori- ja psykologityöhön liittyviä tukitoimia.

4.3 Yhteistyö kouluterveydenhuollon kanssa laajoissa terveystarkastuksissa

Laaja terveystarkastus, jossa myös koululääkäri on mukana, tehdään 1., 5. ja 8. luokan oppilaille. Terveystarkastukseen kuuluu ennen tarkastusta täytettävä kysely ja terveydenhoitajan sekä lääkärin vastaanotolla käynti. Mikäli koulumme luokkakohtainen oppilasmäärä on 15 tai enemmän, voidaan terveystarkastusten tuloksia, jotka terveydenhoitaja esittelee, hyödyntää koulumme oppilashuollon suunnittelussa ja kehittämisessä.

4.4 Hoitoa vaativa sairaus, erityisruokavaliot ja lääkityksen järjestäminen koulussa

Mikäli oppilaalla on hoitoa tai lääkitystä vaativa sairaus, huoltajan tulee ilmoittaa asiasta kouluun välittömästi. Tällöin sovimme yhdessä oppilaan hoidon ja lääkityksen järjestämisestä. Päävastuu oppilaan lääkityksestä on huoltajalla. Myös oppilaiden erityisruokavaliot otetaan huomioon kouluruokailua järjestettäessä. Huoltaja ilmoittaa lapsen erityisruokavaliosta kouluun aina syyslukukauden alussa tai välittömästi muutosten tapahtuessa.

4.5. Henkilötietojen käsittely, salassapito ja tietojen luovuttaminen

Henkilötietojen käsittelyyn, salassapitoon ja tietojen luovuttamiseen liittyvät seikat ovat kaikille kouluille yhtäläiset. Henkilötietojen käsittelyssä lähtökohtana on luottamuksellisuus ja yhteistyö oppilaan ja huoltajan kanssa.

Kun oppilashuoltotyössä käsitellään yksittäistä oppilasta koskevaa asiaa, läpikäytyt asiat kirjataan ylös kronologisesti etenevään **oppilashuoltokertomukseen**. Oppilashuoltokertomus tehdään jokaiselle oppilaalle erikseen, ja se säilytetään erillisessä **oppilashuoltorekisterissä**. (Wilma käyttöön syksy 2018)

Oppilashuoltokertomukseen kirjataan lain mukaan:

- yksittäisen oppilaan nimi, henkilötunnus, kotikunta, yhteystiedot ja huoltajan nimi ja yhteystiedot
- kirjauksen päivämäärä, tekijä ja hänen ammatti- tai virka-asemansa
- kokoukseen osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa
- asian aihe ja vireille panija
- oppilaan tilanteen selvittämisen aikana toteutetut toimenpiteet, kuten arviot, tutkimukset ja selvitykset
- toteutetut toimenpiteet kuten yhteistyö eri tahojen kanssa sekä aiemmat ja nykyiset tukitoimet
- tiedot asian käsittelystä ryhmän kokouksessa, tehdyt päätökset ja niiden toteuttamissuunnitelma
- toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot

Jos sivulliselle annetaan oppilashuoltokertomukseen sisältyviä tietoja, asiakirjaan on lisäksi merkittävä mitä tietoja, kenelle sivulliselle ja millä perusteella tietoja on luovutettu. Henkilötietojen käsittelystä vastaa rekisterinpitäjänä Joensuun steinerkoulu.

Kouluterveydenhuollon henkilöstö ja psykologi kirjaavat yksilökohtaisen oppilashuoltotyön säädetyksi **potilaskertomukseen ja muihin potilasasiakirjoihin**. Vastaavasti kuraattori kirjaa asiakastiedot **kuraattorin asiakaskertomukseen**.

Oppilashuoltotyössä käsitellään monia oppilasta ja hänen perhettään koskevia tietoja, jotka ovat lainsäädännön mukaan salassa pidettäviä. Salassapidolla tarkoitetaan asiakirjan pitämistä salassa ja kieltoa ilmaista tieto suullisesti eli vaitiolovelvollisuutta sekä kieltoa käyttää salaista tietoa omaksi eduksi tai toisen vahingoksi. Salassa pidettäviä ovat mm. tiedot oppilaiden ja heidän perheenjäsentensä henkilökohtaisista oloista, kuten elintavoista, vapaa-ajan harrastuksista, perhe elämästä, poliittisesta vakaumuksesta, yksityiselämän piirissä esitetyistä mielipiteistä ja osallistumisesta yhdistystoimintaan, sekä tiedot taloudellisesta asemasta, terveydentilasta ja vammaisuudesta. Salassa pidettäviä ovat myös tiedot tehostetun ja erityisen tuen antamisesta, opetuksesta vapauttamisesta sekä näihin liittyvät asiakirjat ja asiakirjoihin sisältyvät tiedot. Salassa pidettäviä ovat myös oppilashuoltoa koskevat asiakirjat ja niihin sisältyvät tiedot, tiedot oppilaalle suoritetusta psykologisesta testistä tai soveltuvuuskokeesta sekä oppilaan koesuoritukset. Oppilaalle annettavat todistukset ovat julkisia lukuun ottamatta todistuksiin poikkeuksellisesti sisältyvää oppilaan henkilökohtaisten ominaisuuksien sanallista arviointia, joka on salassa pidettävä tieto. Ylempien luokkien numerotodistukset ovat siis julkisia, mutta kaikkien oppilaiden kirjalliset lukuvuosilausunnot ovat salaisia.

Salassapitovelvollisia ovat rehtori, opettajat, opetusharjoittelijat, koulunkäyntiavustajat, kouluterveydenhuollon edustajat, koulukuraattorit, koulupsykologit sekä opetuksen järjestämisestä vastaavien toimielinten jäsenet. Myöskään muut opetuksen järjestäjän palveluksessa olevat henkilöt eivät saa sivullisille ilmaista tietoonsa saamia salassa pidettäviä tietoja eivätkä luovuttaa salassa pidettäviä tietoja sisältäviä asiakirjoja.

Oppilaan yksilökohtaisen oppilashuoltotyön järjestämiseen osallistuvilla on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sekä oppilashuollosta vastaavalle viranomaiselle sellaiset tiedot, jotka ovat välttämättömiä yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi. Lisäksi heillä on oikeus saada ja luovuttaa toisilleen sekä oppilaan opettajalle, rehtorille ja opetuksen järjestäjälle oppilaan opetuksen asianmukaisen järjestämisen edellyttämät välttämättömät tiedot. Tiedon luovuttaja joutuu harkitsemaan esimerkiksi sitä, onko kysymys sellaisesta tiedosta, joka on välttämätön oppilaan

tai muiden oppilaiden turvallisuuden varmistamiseksi. Luovutettava tieto voi koskea muun muassa sellaista oppilaan sairautta, joka tulee ottaa opetustilanteissa huomioon. Vaikka tiedon luovuttamiselle olisikin edellä todettu lain tarkoittama peruste, yhteistyön ja luottamuksen rakentamiseksi ja turvaamiseksi on syytä pyrkiä aina ensisijaisesti hankkimaan huoltajan suostumus salassa pidettävän tiedon luovuttamiseen.

Huoltajan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella voidaan opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömiä salassa pidettäviä tietoja pyytää myös muilta tahoilta. Opetuksen järjestäjällä on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada maksutta oppilaan opetuksen järjestämiseksi välttämättömät tiedot sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaiselta, muulta sosiaalipalvelujen tai terveydenhuollon palvelujen tuottajalta sekä terveydenhuollon ammattihenkilöltä. Jos oppilas siirtyy toisen opetuksen tai koulutuksen järjestäjän opetukseen tai koulutukseen, aikaisemman opetuksen järjestäjän on pyydettävä oppilaan tai tarvittaessa huoltajan suostumus siihen, että uudelle opetuksen järjestäjälle voidaan siirtää oppilashuollon asiarekisteristä sellaiset salassa pidettävät tiedot, jotka ovat tarpeellisia oppilashuollon jatkuvuuden kannalta. Sen sijaan opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot toimitetaan salassapidon estämättä viipymättä toiselle järjestäjälle tai lukiokoulutukseen ja ammatillisen koulutuksen järjestäjälle. Vastaavat tiedot voidaan antaa myös uuden opetuksen tai koulutuksen järjestäjän pyynnöstä.

5 OPPILASHUOLLON YHTEISTYÖN JÄRJESTÄMINEN OPPILAIDEN JA HEIDÄN HUOLTAJIENSA KANSSA

Oppilashuolto on sekä yhteisöllistä että yksilöllistä tukea. Oppilashuollolla pyritään tukemaan lapsen ja nuoren oppimista sekä tasapainoista ja tervettä kasvua ja kehitystä. Oppilashuollon tehtävänä on kehittää yhteisöllisyyttä ja hyvinvointia tukevaa oppimisympäristöä antamalla oppilaille ja vanhemmille mahdollisuuden olla mukana koulu yhteisön kehittämisessä. Oppilashuollolla edistetään myönteistä vuorovaikutusta ja keskinäistä huolenpitoa ja tarvittaessa puututaan koulu yhteisössä ilmeneviin ongelmiin. Tavoitteena on luoda terve ja turvallinen kasvu ympäristö, suojata mielenterveyttä, ehkäistä syrjäytymistä ja edistää koulu yhteisön hyvinvointia.

Oppilashuollossa kehitetään, seurataan ja arvioidaan koko koulu yhteisön, yksittäisten luokkien ja ryhmien hyvinvointia sekä huolehditaan siitä, että oppilaiden yksilölliset kasvuun ja kehitykseen sekä terveyteen liittyvät tarpeet huomioidaan koulun arjessa. Oppilashuollossa pyritään kasvun ja oppimisen esteiden, oppimisvaikeuksien sekä muiden ongelmien lieventämiseen ja poistamiseen mahdollisimman varhain ja kiinnittämään huomiota oppilaan mielenterveyden turvaamiseen.

Oppilashuollon osuus opetussuunnitelmasta on laadittu yhteistyössä koulumme hallituksen ja sosiaali- ja terveydenhuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa. Mukana oppilashuoltoa suunnittelemassa ovat olleet siis opettajakunta, kannatusyhdistyksen hallituksessa toimivat vanhemmat sekä oppilashuoltoryhmäämme kuuluva koulu terveydenhoitaja ja sosiaalityön perhetyöntekijä. Moniammatillinen oppilashuoltoryhmä koordinoi koulumme oppilashuoltoa.

Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö on oppilaan koulunkäynnin tukemisessa välttämätöntä. Joensuun steinerkoulussa opettajan ja kodin yhteistyö pyritään muodostamaan sellaiseksi, että yhteydenpito toiseen osapuoleen on arkipäiväistä, luontevaa ja luottamuksellista ilman kynnystä. Luokassa esiintyvistä asioista ja ilmiöistä keskustellaan yhteisissä vanhempainiloissa vähintään kaksi kertaa vuodessa. Tämän lisäksi vuosittain arviointikeskusteluissa keskustellaan yksittäisen oppilaan asioista yhdessä vanhempien kanssa. Henkilökohtaiset

yhteydenotot sähköpostitse, puhelimella tai palaverieissa ovat arkipäivää. Vanhemmat ja oppilaat osallistuvat koulun oppilashuollon kehittämiseen ja arviointiin myös vastaamalla vuosittaisiin kyselyihin, jotka koskevat mm. koulussa viihtymistä ja kouluruokailua.

Vastuu lapsesta ja lapsen oppivelvollisuuden suorittamisesta on ensisijaisesti vanhemmilla ja kodilla. Koulu pyrkii rakentamaan toimivat suhteet sekä isään että äitiin. Koulun tehtävänä on auttaa vanhempia heidän kasvatustyössään ja kantaa vastuu oppilaasta kouluyhteisössä.

Koulumme on hallinnollisen pohjansa takia jo itsessään varsin yhteisöllinen. Koulun toiminnasta vastaavat vanhemmat, koulun kannatusyhdistyksen hallitus ja opettajat yhdessä. Jo ensuun steinerkoulussa tehdään tiivistä yhteistyötä kotien kanssa. Yhteistyö alkaa jo silloin, oppilas ilmoitetaan kouluun. Tulevien koululaisten vanhemmat saavat yhteisessä vanhempainillassa tietoa koulustamme, steinerpedagogiikasta ja tutustuvat samalla toisiinsa, koulurakennukseen ja tulevaan luokanopettajaan. Opettaja sopii vanhempien kanssa ajan, jolloin hän haastattelee vanhempia ja keskustelee tulevan ekaluokkalaisen lapsuuteen, kasvuun ja kehitykseen liittyvistä asioista. Syksyllä ensimmäisen luokan opettaja vierailee oppilaan kotona. Kotivierailu auttaa myös lasta ymmärtämään, että kouluasiat ja kotiasiat kuuluvat yhteen. Tästä syystä vierailu on erityisen tärkeää oppilaan ja opettajan väliselle suhteelle. Vanhemmat kotona ja opettajat koulussa toimivat lapsen kanssa toisistaan eroavissa ympäristöissä. Tällöin näkökulma lapsen elämään on erilainen. Alkuajan tiiviillä ja monipuolisella yhteistyöllä sekä vanhempien ja opettajan näkemys lapsesta laajenee. Näillä oppilaan koulunkäynnin alkuajan yhteistyömuodoilla pyritään luomaan luonteva ja läheinen koti-koulu-suhde.

Ensimmäisen luokan yhteistyömuotojen jälkeen opettaja tapaa vanhempia vuosittain vanhempainilloissa, joita on ainakin kaksi kertaa lukuvuodessa. Vanhempainilloista pyritään ilmoittamaan hyvissä ajoin, jotta kaikilla vanhemmilla olisi aikaa järjestää tilaa tapaamiselle. Tammi-helmikuussa opettaja ja vanhemmat tapaavat toisensa oppilaan arviointikeskustelussa. Ensimmäisen kolmen vuoden aikana arviointikeskustelussa ovat paikalla vain opettaja ja huoltaja. Neljänneltä luokalta alkaen myös oppilas itse on mukana arviointikeskustelussa. Tapaamisten lisäksi opettaja ja vanhemmat ovat yhteydessä puhelimitse, Wilma-viestillä ja/tai sähköpostitse aina tarpeen vaatiessa. Luokanopettajat pyytävät vanhempia mukaan myös retkille huoltajiksi. Retkillä vanhemmat ja opettajat tutustuvat toisiinsa eri ympäristössä. Myös lapselle on usein mukavaa, että vanhempi on mukana koulun toiminnassa.

Koulunkäynnin alun lisäksi yhteistyön merkitys korostuu perusopetuksen päättövaiheessa. yhdeksännen luokan keväällä luokanohjaaja ja oppilaanohjaaja pitävät vanhemmille vanhempainillan jatkokoulutukseen liittyvistä kysymyksistä. Oppilas ja huoltaja voivat sopia sen lisäksi yhteisen ajan oppilaanohjaajan kanssa jatkokoulutukseen liittyvien kysymysten ja ongelmien selvittämiseksi. Tarvittaessa pyydetään apua oppilashuollon eri asiantuntijoilta.

Koulumme kannatusyhdistyksen hallituksen muodostavat vanhemmat. Kuukausittain hallituksen kokouksissa kannatusyhdistyksen hallitus ja rehtori keskustelevat ja päättävät koulun asioista yhdessä. Tällöin keskustellaan avoimesti koulussa tapahtuvista asioista ja ongelmatilanteista ja vanhemmat saavat tuoda ideoita ja parannusehdotuksia koulun arkeen. Myös tämä on koulullemme tärkeä yhteistyömuoto kotien kanssa. Joka kevät koteihin lähetetään kysely, jossa vanhemmat voivat muun muassa arvioida koulun tiedottamista, ilmapiiriä, opetusta, kerhotoimintaa, yhteisiä juhlia ja muita tapahtumia sekä antaa ideoita asioiden parantamiseksi. Kyselyt käydään läpi ensin opettajakunnan keskuudessa ja sitten hallituksessa. Koteihin lähetetään sähköpostitse koonti kyselyn tuloksista. Lukuvuoden aikana järjestetään juhlia, retkiä, luentoja ja talkoopäiviä, jotka toimivat luontevina yhteistyökenttinä koulun ja kodin välillä.

Oppilaiden osallisuutta tuetaan oppilaskuntatoiminnalla. Johtosäännön mukaan oppilaskuntaan kuuluvat kaikki koulumme oppilaat ja heitä edustamaan oppilaat valitsevat viisi jäsentä 5.–9. luokilta oppilaskunnan hallitukseen. Oppilaskunnan ohjaavana opettajan toimii opettajien lukuvuoden suunnittelupalaverissa valitsema opettaja. Oppilaskunnan tehtävänä on muun muassa miettiä kehitysideoita koulun ja oppilaiden viihtyvyyden lisäämiseksi, suunnitella ja hankkia tarvittavia välituntivälineitä sekä organisoida koulun yhteinen vapputapahtuma.

Opettajien ja ohjaajien havaitsemien oppilaisiin liittyvien huolien tuominen esille työyhteisössä, välitön puuttuminen, avoin yhteistyö kotien kanssa, terveyden edistämiseen kuuluvat vuosittaiset terveystarkastukset, ehkäisevä lastensuojelu ja tarpeenmukainen terveysneuvonta vahvistavat ongelmien ennaltaehkäisyä, varhaista tunnistamista ja tuen järjestämistä. Oppilashuollon tehtävänä on seurata jokaisen oppilaan kokonaisvaltaista hyvinvointia ja tarvittaessa tukea oppilasta ja puuttua hyvinvoinnissa tapahtuviin muutoksiin luottamuksellisessa yhteistyössä vanhempien kanssa.

Jos oppilashuoltotyössä käsitellään yksittäistä oppilasta koskevaa asiaa, sitä varten kootaan erillinen asiantuntijaryhmä. Ryhmä muodostetaan oppilaan/huoltajan suostumuksen mukaisesti luokanopettajan tai erityisopettajan toimesta. Vuorovaikutus oppilaan ja huoltajan kanssa pyritään pitämään avoimena, luottamuksellisena ja kunnioittavana. Ratkaisu asian käsittelyyn osallistuvista tehdään kunkin käsiteltävän asian ja aiheen perusteella erikseen. Mikäli luokanopettaja toivoo ja katsoo, että asian käsittelyssä tarvittaisiin myös muiden opettajien tai tahojen läsnäoloa, pitää siihen olla vanhemman kirjallinen suostumus, jonka luokanopettaja on vanhemmilta pyytänyt samalla kun kokoontumisesta on ilmoitettu ja saanut allekirjoitettuna takaisin ennen asiantuntijaryhmän kokoontumista.

Tiedottaminen

Syksyn ensimmäisessä vanhempainillassa luokanopettaja kertoo vanhemmille tulevan lukuvuoden opetussuunnitelmasta, arvioinnista sekä tarjolla olevista oppilashuollon palveluista ja toimintatavoista. Yhdessä voidaan miettiä luokalle tärkeitä kasvatuksellisia tavoitteita ja keinoja. Luokanopettajat tiedottavat säännöllisesti koulun ja luokan tapahtumista oppilaiden koteihin Wilma-viesteillä. Tiedotteita laitetaan myös sähköpostitse vanhemmille.

Opettajat ja huoltaja ovat tiiviissä yhteistyössä oppilaan yksilöllisen oppilashuollon järjestämisen eri vaiheissa. Käsiteltäessä yksittäisen oppilaan tukeen liittyviä asioita huoltajalle annetaan tietoa tiedon käsittelyyn, tiedonsaantiin ja –luovuttamiseen sekä salassapitoon liittyvissä kysymyksissä. Huoltajan kanssa käydään läpi esimerkiksi huoltajan yksilöidyn kirjallisen suostumuksen merkitys oppilasta koskevan asian käsittelyssä. Yhteistyön merkitystä oppilaan kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemisessa korostetaan.

6 OPPILASHUOLLON TOTEUTTAMINEN JA SEURAAMINEN

Oppilashuollon toteuttamisesta ja seurannasta on vastuussa opetuksenjärjestäjä, johon kuuluu koulun kannatusyhdistyksen hallitus sekä sekä opettajakuntaa edustava rehtori. Hallitus kokoontuu lukuvuoden aikana tarpeen mukaan (n. 5 vkon välein). Kokouksissa käsitellään tarvittaessa oppilashuollon asioita ja niihin tehdään toimintasuunnitelmat oppilashuoltosuunnitelman mukaisesti.

Hallitus/rehtori seuraa koko kouluyhteisön, yksittäisten luokkien ja ryhmien hyvinvointia sekä sitä, että oppilaiden yksilölliset kasvuun ja kehitykseen sekä terveyteen liittyvät tarpeet huomioidaan koulun arjessa. Ensisijaisesti tieto oppilashuollon asioista tulee kannatusyhdistyksen hallitukselle koulun opettajakunnan ja koulun työntekijöiden kautta. Vanhempien ja oppilaiden näkemykset ja kokemukset oppilashuollon toteutumisesta tulee hallituksen tietoon keväisen, koteihin lähetettävän, kyselyn kautta. Hallitus käsittelee opettajien laatiman koosteen vastauksista kokouksessa ja tiedottaa keskeisimmistä asioista oppilaita, huoltajia sekä tarvittavia yhteistyötahoja.

Opettajakunnalle ja työntekijöille sekä kyselyssä esille tulleita asioita ja kehittämisideoita hyödynnetään oppilashuoltosuunnitelman vuosittaisessa päivityksessä. Oppilashuolto-ryhmä tekee tarvittaessa oppilashuoltosuunnitelmaan muutoksia, jotka kannatusyhdistyksen hallitus hyväksyy. Muutoksista tiedotetaan oppilaita, huoltajia sekä tarvittaessa yhteistyötahoja.